

GAZDASÁGI LAPOK

21. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Május 21.

Sürgőnyczim:
TURKSMA
Viehgesehäft
Leeuwarden

Pontos
kiszolgálás

Elsőrendű
elismerő
nyilatkozatok

Eredeti hollandi
hasas- és tenyész-
szarvasmarha
vételeket közvetít mérsékelt jutalék-mellett
J. TURKSMA,
szarvasmarha kereskedése
LEEUWARDEN (HOLLAND).

680 kilogramm tiszta buzaszem volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közönséges dobkosárral 1 lett csépelve, szab. betétsines géppel, szakértő bizottság előtt után-csépelettünk. Pénzt, időt és munkát takarítanak a STERN-féle **szab. dobkosárbetétlécczel.**

Kérdezősködéskre ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást

Bárdos és Brachfeld, Budapest, VI., Gyár-utca 5.

Szőlőgazdák! Szőlőmoly, peronoszpóra, hernyó- és rovarirtásra legjobb a vegyileg kipróbált „Turul Permett”, a rézgáliczot felülmulja, 200 liter vízbe. 1 doboz K 3.20 elegendő küldi utánvétellel „TURUL PERMETT-MŰVEK” Budapest, Elemér-utca 38. sz.
TELEFON: József 1-73. Legkisebb rendelés egy postacsomag.

Aratógépek, fűkaszálók,

szénagyűjtők, szab. egyszerű és műtrágyaszóróval kombinált vetőgépek, őrlő- és daráló malmok, valamint az összes gazdasági gépek az elismert legczélyszerűbb kivitelben kaphatók:

SZÜCS ÖDÖN, BUDAPEST,
VI. KERÜLET, NAGYMEZŐ-UTCZA 66. SZ.

ZSÁK
ÉS PONYVA
SCHLESINGER
ÉS TÁRSA
BUDAPEST-VI.,
Gróf Zichy-J.
utca-36.
ÚJ ÉS EGYSZER HASZ-
NÁLT ELADÁS ÉS
KÖLCSÖNZÉS.

Rézgáliczot a törvényileg védett
Vinczellér-por
egyedüli anyag, a mely szőlőpermetezésre minden tekintetben helyettesíti. 100 liter vízhez egy doboz ára 2 K 30 fillér. Kapható:
Novák I. M., Budapest,
Bakáts-tér 9. szám.

Kukoriczatorzsa-takarmányt

jutányos árban szállít

Fattinger és Társa részvénytársaság,
Budapest, IX. kerület, Vágóhid-utca 10. szám.

TELEFON: József 18-75.

TELEFON: József 18-75.

Wiking-aratógépek

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kéveköttőgépeket
hozzávaló kéveköttő-zsineggel

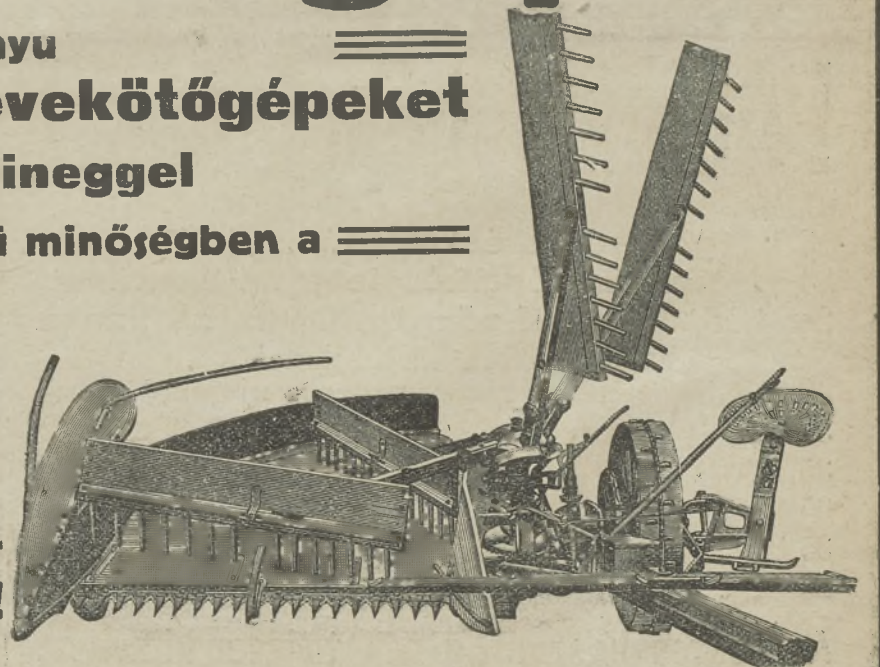
szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI., Váci-ut 141.

Sürgőnyczim: Magomobil. Telefon 45-15.

!! Nagy tartalék alkatrész-raktár. !!

KERESKEDÉS
ÉS
KÖLCSÖNZÉS

ZSÁK, PONYVA ÉS ZSINEGÁRUK

SCHILLINGER MIKSA
BUDAPEST, V., Rudolf-rakpart 7.
(Az országház mellett.)
Telefon: 45-26. Alapított 1878.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmások csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Uj és használt juta-, gyapot-, textillose-, lisztes- és korpás-ZSÁK kölcsön-ponyvák legutányosabban beszerezhetők: **HERZFELD ZSIGMOND** czégnél, Budapest, V., Vadász-u. 10.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van melléelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskerekben.

Vizsgálók !!

Összes stabil, lokomobil gőzgépekről biztos sikerrel vizsgára előkészíték szerződés mellett, magyarul és németül. **Sirovy Vince** oktató, Budapest VII., Klauzál-tér 11., III. 13. Válaszbélyeg.

Burgonyát veszünk

minden mennyiséget wagon tételekben.

Első Budapesti gőzburgonyazúzógyár

Versicz Testvérek, Budapest, VIII., Madách-utca 24.

Foxi, nőstény, természetesen borz- és róka katorékba jól dolgozik, remek patkányirtó, jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban.

A 33 év óta fennálló FISCHER-féle

ZSÁK- és PONYVAGYÁR BUDAPEST, Nádor-u. 31-33. egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak. **Lópokróczok,** valódi amerikai **Manila-kéveketők,** SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK, jobb és olcsóbb a raffláná. Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

Mezőgazdák

figyelmébe!

Kaszanyelek, széna-hányóvillák, gereblyék és egyéb gazdasági faeszközök jutányosan beszerezhetőek

Haas Lipót czégnél

Vágújhelyen, (Nyitra m.)

8023/1916. sz.

Temesvári vásárhirdetés.

Az ideiglenes pünkösdi

országos vásár

folyó évi június hó 1-étől bezárólag június hó 5-éig fog megtartani.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra június hó 1-étől, csütörtökön reggel 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvár, 1916 évi Aprilis hó 25-én.

A városi főkapitányságtól:

Dr. Mikes Gábor, tb. főkapitány.

Jelzálogkölcson

földbirtokosok részére.

Elsőrangú mezőgazdasági birtokokra, melyek bőséges fedezetet nyújtanak, I. helyű bekebelezés ellenében nagyobb vagy középtételű

kölcsönöket nyújt a Donau Hypotheekbank hágai (Németalföld) részvénytársaság.

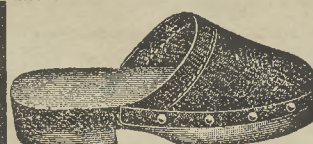
Pontos adatokkal rendelkező érdeklődők forduljanak a

Donau Hypotheekbank magyarországi fióktelepéhez, Budapest, IV., Károly-körut 2. sz.

Kisvasutak

nyomjelzését, tervezését, építészvezetését vállalom. 20 évi gyakorlat, referenciák.

Kolos Mihály okleveles mérnök Budapest, V., Lipót-körut 2.

Fapapucsot foglyoknak, kórházi papucsokat

és mindegyikféle cipőket, nagyban árban szállít:

Unio cipő- és papucsgyár

Budapest, VII., Dohány-utca 16-18. sz.

Telefon 93-75. Fapapucs párja 4 korona.

Tejes gazdák

Papirosszalagokat, a legjobb és legolcsóbb pótlék gummi-karikák és vászondarabok helyett tejeskannák légmentes elzárására, valamint mindenféle vajpergamentet és csomagoló papírost szállít gyári áron:

Weinberger Arthur papirgyári raktára

GÖDING.

PRIMA POROSZ

CSÉPLŐSZENET azonnal szállít

F ar agó Gyula és Tá r s a, Budapest, V. kerület, Váci-ut 12.

Telefon 140-01. Süngönczím „Antra it” Budapest.

Szőlősgazdák figyelmébe !!

Rézgáliczot teljesen pótló új találmány

A Kuproformot, kitűnő összetételénél fogva a legbiztosabb szer az összes szőlőbetegségek ellen, vegyelemzett kipróbált készítmény, 1 adag elegendő 100 liter vízhez. Ára 1.60 korona, 20 adag 1 postacsomag 30 korona.

Készíti és küldi utánvétellel:

APOLLO DROGÉRIA vegyi laboratóriuma

Budapest, X., Jászberényi-ut 10.

Óvakodjunk értéktelen selejtes készítményektől.

KAVIERS TALPVEDŐ

férficzipőkre, gyermekcipőkre, bakancsokra, csizmákra, bocskorokra. A legvékonyabb talpon is jól tart, abból soha ki nem hull és a talpat nem lyukasztja át. Kapható bőr- és vaskezesekben s a vezérképviselőnél

Molnár R. Béla, Budapest, VIII., Rákóczi-ut II. Vidékre 3 pár cipőre való készlet (bélyegeken is) 2.- K. Ujdonság-árjegyzék díjtalanul. Viszonteladónak nagy ártengedmény!

TELEFON 14-81.

! Alkalmi gépeladás. !

- 8 HP gőzcseplőkészlet gyárilag javítva
- 4 „ benzincseplőkészlet gyárilag javítva
- 20/24 HP félstabil gőzgép. Cornwall kazán használt 30 m² tüzfelülettel
- 40 HP használt szivógázmotor új generátorral
- 30 „ „ „ „ „
- 35 „ „ „ „ „
- 65 „ új „ „ „
- 35 „ „ „ „ „
- 20 „ „ „ „ „

Az összes használt gépek teljesen kijavítva.

Olcsó árak! Kedvező fizetési feltételek!

Czím: Gépgyár, Budapest, VI., Váci-ut 141. szám.

MUNKÁSBAKANCS

tehénbőrfejjel, szegezett és varrott, erős talppal, borsarokkal továbbá erős hasított bőrből hadifoglyoknak, munkásoknak. Fiubakancsok, nyáribakancsok vitorlavászonbetéttel kapható:

SCHÖNFELD, Budapest, VI., Vilmos császár-ut 43.

Meg nem felelőt megtekintés után bérmentve visszaveszek. Szétküldés utánvétellel.

Rézgálic

az országban alig kapható, ami pedig van, az megfizethetetlen drága. Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha idején kétkő helyett

PERMETINT

szerez be. — 100 liter vízhez 1 korona 50 fillér áru elegendő! — A PERMETIN 6 év óta sok ezer szőlősgazda által kitűnő sikerrel lett használva, mit igazol azon száz és száz dicséret és hálalevél, melyet irodánkban bárkinek szívesen bemutatunk.

1 eredeti postacsomag 20 hektoliter vízhez 30 korona bérmentetlen. Értésítjük tisztelt vevőinket, hogy dacára a nyersanyagok drága ársának, a PERMETIN eddigi árát egyelőre nem emeljük, azonban az eddigi engedményeket és a bérmentes szállítást kénytelenek vagyunk megszüntetni.

PERMETIN VÁLLALAT, BUDAPEST, IX., FERENC-KÖRUT 19/21. SZ.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utcza 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési melléletek jutányos árrban fogadtatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az a lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	253
Gazdasági levél	254
Tárca. — A martilapuról. — Péter Béla	254
Közélmérés és az élelmiszeruzsora. — Sonnenfeld Ödön	225
A burgonya bakhátás mivélése. — Dr. Prack László	253
A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével. — Löherer Andor	256
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Káposztabolha elleni védekezés	
Feleletek: Erdemes-csemegekukoricát termelni. —	
Zöldeségek kertek kihasználása	257
Hírek	257

SZEMLE.

(Időjárás és gazdasági helyzet. — Hadikölcsön, hadiadó. — Maximális gabonaárakat kérünk! — Valami a rendeletekről.)

A fagyoszentek szerencsésen elmultak minden nagyobb baj nélkül, mert többnyire beborult s némi szél is lengedezett, mely ha hideg volt is, nem engedte, hogy a hőmérő higánya a fagypontra süllyedjen. A gabonák fejlődésére eddig tehát a néhol fellépett levélrozsda és a tulságos nedvesség okozta sárguláson kívül, nem mutatkozott semmiféle káros körülmény, így az aratásnak örömmel nézünk elébe, ha a még mindig apadni nem akaró nagy belvizek a bevetett földterületeket nem apasztották volna meg tulságosan. Mult heti számunkból a posta miatt lekéselt gazdasági levél a belviz lefolyás késedelmét részben a társulatok bünének tartja s van is benne valami. A gazdasági állapotokról, addig is, míg újabb miniszteri tudósítás birtokába jutunk, némi felvilágosítással szolgál a csatolt kisalföldi levél.

Kisalföld, május 15.

Itt a május közepe, még mindig látni üres földeket s igen sok vizet. Muhart készülnek vetni sokan, de hányan lesznek, kik földjük egy részén termést az idén nem fognak látni. Rétek viz alatt, széna nem lesz, luczernák csak dombosabb helyen szépek, laposabb helyen az első kaszálás semmit sem fog érni.

A búzák sárgasága fogy, szárazabb időjárás mellett még kiheverhetik a bajt. Rózsok pompásak, árpák is szépek, de igen gyomosak. Tengeri gyorsan kelt ki.

A marha és ló ára igen nagy. Sokan póruljartak. Örültek a télen, vagy még februáriusban is,

hogy jó árt kaptak ökrökért, lovakért, arra számítottak, hogy tavasszal vesznek tinókat, csikókat sem vehetnek. Csak husvét előtt pl. eladott egy gazda borjas tehenet 1240 koronán s most elment vásárra zsebében 1400 koronával és nem tudott tehenet venni, szép borjas tehén ára ma 2400 korona. Napokban otthon kelt el egy három hónap múlva borjazandó tehén 2080 koronán. Kisgazdák, kik könnyebb ökröket, fiatalokat vásároltak, odahaza megmérték őket, látniok kellett, hogy kilóját 5 koronával fizették, holott a nagybirtokosok szép ökrök kilójáért 4 koronát fizettek csak.

Lovak ára is oly magas, hogy 2000 koronán alul csak gebét lehet kapni, valamire való ló 4000 korona, egy magyar ígás lóért fizettek 5200 koronát.

Az új állatösszeírás szerint községemben a szarvasmarha 36 darabbal szaporodott, a loálmány 70 darabbal kevesebb.

A hus drágasága miatt a tyuktojás ára is 14—16, sőt 20 fillérre is emelkedett. Sertésszir kilója 10 (tiz) korona, de nem igen kapható, a szegénység gazdahelyeken könyörög, hogy pénzért kaphasson egy kis zsirt a rántáshoz. Boldog főváros, hol csak 6 korona a zsir! (De kapni nem lehet. Szerk.)

A földművelésügyi minisztériumnak gondoskodnia kellene, hogy oly vidéken, hol a sok víz miatt már most sem tudják a marhát eltartani, ne prédálják azt el, hanem vásárolja meg az állam és adja át más vidékekre, mert így a nép vesztit, egyesek pedig horribilis haszonnal adják el a nélkül, hogy megadóztatnák őket a nagy nyereségért!

Az új hadikölcsön jegyzéseinek vége felé közeledünk, ugyan nem tudni még határozottan mennyi is az eddigi jegyzés, de hogy az az 1 milliárdot már jól tulhaladta, az bizonyos. A földművelésügyi miniszter lelkes szózata sem tévesztette hatását s a kisbirtokosok igen szép számmal és aránylag tekintélyes összegekkel szerepelnek az aláírók között, azonban sok nagybirtokos nevét hiába keressük, úgy szinte számos gazdag — a háboru alatt felcseperedett — czég is távollétével tündöklök, vagy oly nevéstégesen csekély összeggel lépett az aláírók sorába, hogy önkéntelenül az elégedetlenség kifakadását váltja ki az olvasóból. Adja Isten, hogy a háboru dicsőséges befejezésének ez legyen utolsó kölcsöne!

Még egy háborus dologra kell figyelmünket kiterjeszteni s ez a hadiadónak fejlesztése, a mennyiben legközelebb szándéka a kormánynek nemcsak a 20.000, de a 10.000 koronás évi jó-

vedelmeket is külön hadiadóval megróni, sőt ha ez a kiterjeszkedés sem járna kellő eredményre, még az 5000 koronás jövedelmeket is megterhelnék ezen külön adóval Nincs ellene semmi kifogásunk; a szükség parancsolólag lép föl ily hosszú hadjárat alatt s elsősorban a tehetősebb állampolgároknak kötelességük a terhek viselését elvállalni, úgy hogy nagyobb zökkenés nélkül foroghasson a kormány — illetve az állam — gépezete.

A növényzet fejlődése nagyon előrehaladott állapotban van, egy hónap múlva már a délvídeken s homokos, kavicsos altalaju területeken meg fog kezdődni az aratás és a gazdanépség a gabonaneműk és a repceze ára felől még mindig teljestájékoztatlanságban leledzik. Szerintünk már itt volna az ideje, hogy a hatósági gabonahatárakat igazságosan megállapítsa a kormány. Epedve várjuk ezeket mielőbb, hogy ne legyen késő s ne okozzon még több nyugtalanságot s bajt a bizonytalanság.

Igaza volt Meskó Pálnak, midőn a Gazdaszövetség közgyűlésén azt mondta, hogy hustalan nap hetenként csak kettő, de rendelet nélkül egy sincs, továbbá, hogy ezen rendeletek nem adnak semmit a mezőgazdának, csak megrendszabályozzák mindenét. Azóta a hustalan napok száma az alsóbb s közép néposztálynál heti öt, sőt hatra emelkedett, de a rendeletek árja is rohamosan növekedett. Olykor kis mézesmadzagot is „sziveskednek” a hatalom gyepölőjét irányítók a gazdák orra előtt elhuzatni, a milyen az egy pár olesó keltetőgép kiutalása, néhány gyümölcsfeldolgozó gép kikölcsönzése, olykor fajbaromfikiosztás stb. apróságok. Mind olyan nesze semmi fogd meg jól, a mire legfeljebb azt lehetne mondani: vakulj magyar. Mi azonban nem akarunk nagy hühót csinálni egy rántottáért s inkább halgatunk, mert hát „hallgatni arany” s ma az aranynek roppant nagy értéke van. Hanem azt tanácsoljuk kedves gazdatársainknak, hogy „segits magadon, az Isten is megsegít”. Csak aztán a lehetőség is meg legyen az önségélyre, mert hogyha ezt is elvonják a gazdától, mint a lovat, kocsit, embert stb. akkor a legjobb akarat mellett sem tud magán segíteni.

Ez utóbbi szavakat azért írjuk ide, mert nemrég a m. kir. minisztériumnak 1433—1916. M. E. számú rendelete látott a hivatalos közlöny 100. számában május 2-án napvilágot, melynek értelmében:

A ponyva stb. szövetgyárosok és a nagykereskedők a 3. § szerint ponyvákat csak a katonai

TAKARMÁNYDARA
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

AJÁNLATTAL SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és **TÁRSAI BUDAPEST,** VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

Eredeti **CASE** gőzszántó-gépek, amerikai **CASE** aczél cséplők.

STOVER amerikai benzinmotorok és lokomobilok.

igazgatásnak, valamely osztrák vagy magyar minisztériumnak vagy a bosnyák-hercegovinai kormányának szabad közvetlenül vagy közvetve felhasználni. (Tehát gazdák részére eladni tilos!) Egy kis enyhítést ugyan nyújt a 4. §, melyben a telített (impregnált) szövetből a készlet 10%-a, de legfeljebb 3000 m. adható el másoknak is havonta.

Tudva azt, hogy hazánkban alig van 10 ponyvagyáros és nagykereskedő cég, mely ezen 3000 □ m. mennyiséget jogosan gazdáink részére eladhatja, ez összesen havi 30000 □ méter és így — feltéve, hogy egy ponyva átlag 60 □ m. — havonta 500 drb ponyvát tenne ki. Kérdjük, hogy mi ez, ha nem kijátszása a gazdának? Hová forduljon az a gazda, ki a szénakazlat, gabonaasztagot be akarja fedni ponyvával? Kinek a repce stb. hordáshoz ponyva kell, ki cséplésnél kénytelen — de más számtalan esetben is — ponyvákat igénybe venni?

Ki mondja meg azt, hogy nem lesz-e az idén ismét olyan esős időjárás az aratás, hordás és cséplés idejében, mint tavaly volt, ki biztosítja a gazdát arról, hogy nem csirázik-e ki a gabona, ha nem tudja betakarni, óvni a nedvességtől? Hisz ugyanis kevesebb lett az iga és a kézimunkás, tehát úgy is hosszabb ideig tart majd a takarítás, mint a múlt évben s ezen esetre már most kell gondoskodni arról, hogy lehetőleg minél kevesebb szem vesszen kárba, hisz a gabona, ez az „élet”, ez éppen olyan fontos hadicikk, mint a lőszer (a muníció), mert ha nincs meg a legfőbb élelem, vesztett háborunk van.

A sérelmes rendeleten sürgősen változtatni kell. Megjegyezzük, hogy az egész rendelet szó szerinti szolgál fordítása az osztrák rendeletnek, csak hogy a fordító nem számolt, vagy talán nem is ismeri az osztrák és a magyar gazdasági viszonyok közötti különbséget. Tudnia kellett volna azt, hogy az osztrák gazda nem termel annyi gabonafélét, mint a magyar és így nem is szorul annyi ponyvára, de meg ott több a gyár és nagykereskedő s szükségletét könnyebben szerezheti be, azután annyi csűr és pajtája van az osztráknak, hogy kazálba, baglyába alig kerül valami.

De meg ismerni kell a magyar gazda termé-

szetrajzát, ki akkor vesz ponyvát, mikor körmére é, mikor már az aratás küszöbön van, míg az osztrák előre vásárol, sőt talán van is jól be rendezett belterjes gazdaságában annyi, amennyi éppen kell, míg a külterjesen gazdálkodó magyar az eddigi száraz időjárásban nem igen törődött ponyvák beszerzésével; azért a magyarnak a ponyvák beszerzését annyival is inkább meg kell könnyíteni, mert köztudomású dolog, hogy kölcsönponyva ugyszólván nem kapható ma már, hiszen a nyílt vasuti kocsikban történő szállításokhoz mindent elvittek, a mit csak lehetett.

Meg van ugyan a rendeletben mondva, hogy egyik-másik miniszternek, így a földművelésügyi-nek is joga van kivételleket engedélyezni, de fájdalom, még mindezeket nem intézkedett miniszterünk, pedig itt a 12-dik óra, már meg kellett volna jönni azon földművelésügyi miniszteri rendeletnek, mely szerint a közigazgatási hatóság igazolása alapján egyes mezőgazdák aratási, hordási és cséplési időre szükséges ponyvákat a fentírt 3000 □ méteren felül is eladhatnak a gyárosok és ponyvanagykereskedők, a minisztérium külön engedélyével.

Természetesen ezen engedélyek soronkívül sürgősen intézendők el — ha kell, — távirati uton is.

Ezennel sürgős, sőt legsürgősebb, intézkedésre hívjuk fel a földművelésügyi minisztert, nehogy ismét oly szomorú aratásunk legyen, mint 1915-ben; a nemzeti közvagyonát óvni, védeni, menteni kell, nem szabad abból semminek tönkremenni!

Tudjuk, hogy a mi szavunk gyenge hang a kormánynál, azért ez uton felhívjuk az összes vármegyei gazdasági egyesületeket, különösen pedig az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy a legsürgősebben forduljanak a földművelésügyi kormányhoz a sérelmes ponyva-rendelet megmáskítása, illetve enyhítése végett, nehogy a ponyvák is esőtani kőpenyegökként jelenjenek meg a mezőgazdaságok láthatárán!

TÁRCZA.

A martilapuról.

Ebben a szűkös háborús világban, a mikor minden élelmi cikklet takarékoskodni kell, különleges figyelmünkre méltók a vadon termő füzéléknövényeink. Ilyen nem sok van nálunk és a mi van, azt is elhanyagoljuk. Szinte azt mondhatnám, hogy a vadon termő füzéléknövényeinket csak Erdélyben tudják megbecsülni. A »nagymagyarországi« embernek fogalma sincs azokról a füzélék-és salátaételekről, a melyeket az erdélyiek feltá-
lálnak. Magam is elcsodálkoztam, mikor a »komló-
inda füzéléket« először megízleltem és el kell ismernem, jónak találtam. A baraboly, a bősövény saláta, no meg a leggyakrabban élvezett martilapurukáposzta egészen új étel volt előttem, mikor Erdélybe kerültem. Mindezek a növények nálunk országszerte vadon teremnek, de azért mégis úgy tapasztalom, hogy azokat csak az erdélyi ember tudja megbecsülni.

Élénk emlékezetemben van néhai Rodiczky Jenőnek a kifakadása, a mikor egyik kolozsvári látogatása alkalmával kifakadt előttem, mert egyik kolozsmezeji birtokosnál martilapurukáposztával merték őt megkínálni. Jablonowski József barátom pedig, a főbogarász, azt mondotta nekem egyik ittléte alkalmával, a mikor martilapurukáposztával kínáltuk: azért, mert te botanikus vagy, azért nem kell minden burjánt feltálatni. Ime a királyhágóntuliak ennyire lesajnálják a martilaput, a mely nálunk, Erdélyben, május elején elárasztja a piacot. Ilyenkor, mikor már a fogyott a hordókáposzta, annak a helyébe a martilapurukáposzta, mint »töltött zöld káposzta« lép. Az erdélyi ember nagyra becsüli és megkívánja ezt a korai tavaszi zöldséget, a melyet nem a városi kertész árul drága pénzen, hanem a mit a nép ingyen szed össze a határban. A mint az erdélyi ember elkerül Erdélyből, még maga után is hozhatja a martilapurulevet. Ismerek előkelő családok, a mely minden tavasszal tömegesen hozatja Kolozsvárról Budapestre a martilaput, hogy káposztának megfőzesse és töltsön el otthon befőlt üvegekbe szokták elrakni.

A mai időben talán emelkedik az értéke a martilapunak, mert ime ez olyan füzéléknövény, a mely megmáskított tömegben vadon terem, tehát mindenkinek olcsón áll rendelkezésére.

Május elején elárasztják nálunk a cigányasszonyok a zöltségpiacot martilapurulevel, korán tavasszal pedig a martilapu virágai az első a határban, a szántóföldön.

A mikor a tél kiadta utolsó erejét és csak rövid látogatásra tér vissza-vissza hozzánk, akkor a nyílt mezőn az első nyíló virág a martilapu virága. Az utszéli megyén, a kopár martokon és a szántóföldek nagy térségein csomókban bukkan ki a földből ez az igénytelen sárga virág, a mely barna pikkelyekkel borított tőkocsányon emelkedik ki a földből. Ekkor még nincs levele a martilapunak. A hóvirággal egyidőben nyílik a martilapurivirág, csakogy míg a hóvirág az erdő sűrű rejtekében hirdeti a tavaszt, addig a martilapu a nyílt mezőn előfutárja a tavasznak. A mikor a magasba szálló p. csirta dalolva emelkedik fel az égbe, a martilapu virága a hótól megszabadult mezőn a szabad verőfényben fűdik. Arany-sárga virágai a dél-előtti verőfényben, az első enyhe napsugárban nyílnak, délben pedig becsukódnak, a délutáni órákban álmosan konyulnak le a virágfejecské, szunnyadva bóbiskolnak a következő reggelig. Így nyílik és csukódik egy pár napon keresztül a martilapurivirág, azután elvész a virág tavaszi pompája, helyébe lép egy hófehér bóbíta, egy szörkösorú, a mely a kistermést koronázza. A virágból kis kasszattermés lett, a mely az éredő magot magába rejti; a tetején lévő szörkösorú segélyével pedig szellők szárnyán tova száll, hogy alkalmas helyen megtelepedjék, ott új életet kezdjen, kicsirázzék és új növénykévé váljék.

Elhervad a virág disze és a tavaszi örömmel csakhamar vége szakadt. A pompázó virág a muló öröm jelképe, a tavasz szimbóluma, a nyíló szerelem személyesítője. A milyen rövid tartamu ez, olyan rövid a martilapu virágzása is. A mint elhervad a virág és elszállt a kis bóbíta termés, utána a föld mélyéből kinőnek a martilapu zöld levelei. Míg a nyíló virág a tavasz enyhe szellőjében a szerelemmel kacérkodik, addig a zöld levél komoly munkát jelent. A virág jelenti a lakodalmat, a zöld levél azt mondja, hogy: »dolgozni kell! A virág csupa poézis, a zöld levél pedig a rideg próza. A virág rövid élete egy-egy egyednek ad létet, t. i. magot hoz, a mely kikelve, új növényé lesz, de új anyagot nem termel, hanem csak fogyasztja a készletet, lakomázik, addig a zöld levél az anyagtermelés hosszadalmas munkáját végzi; ő készíti azokat a szerves anyagokat, a melyek a martilapu növekedéséhez, gyarapításához és virágzásához szükségesek és a melyeket azután az áttelelő szárba felraktározó télire. A föld mélyébe lehatoló szárba rakódnak le azok a anyagok, a melyek révén jövő tavasszal az új virágok kihajtanak, mert csakis a földben lévő szár telet ki, ez tart, ellenben a virág és levél csak muló képlet. A zöld levél táplálkozása, az anyagtermelés ezen fontos és hosszadalmas munkája egész nyáron eltart, ellenben a virágnyílás, a tavasz röpke mámorá csak napokig.

Gazdasági levél.

Andrásmajor (Pozsony m.) május 7.

Gyönyörű verőfényes vasárnap délután van. Az ember lelke csak úgy vágyik a szabadba. Engem se lehetett volna meg se kötözni a szobában annál is inkább, mert én aránylag sokat vagyok szobára kárhóztatva. Néha-néha azonban én is kijutok a határba, de éppen azért jobban is meg tudom itélni a fejlődést, mint a ki minden nap látja a vetést. Elmondom a mai megfigyelésemet. Bejártam az egész határt. Kisgazdák és uradalmak birtokait láttam vegyesen. Az első utam gyönyörű rozstáblák között vezetett. Szerettem volna megmutatni ezeket a táblákat az anglusoknak, a kik még mindig azt remélik, hogy kiéhezhetnek bennünket. A vetések általában mind szépek, talán túl bujnak is, de azért ha a folyton hulló eső nem zavarná reményeinket, ebből nem lenne semmi baj.

Az uradalmi földek csaknem mind be vannak már vetve, csupán egyik uraságnak van egy nagyobb tábla — még szántatlan területe, ennek az oka azonban az, hogy a gőzekéje elromlott s csak ma kapta meg, iga pedig nagyon kevés van.

A kisgazdák vetései közt már nagyobb a változatosság. Egyik-másiknak a gabonája szebb az uraságénál, de Uram Isten! nem vagyunk mind egyformák. A ki jól megművelte a földjét, annak rendben van a szénája, a hanyag gazdának az árpaja azonban csak úgy sárgit a vadrepceztől.

De azért — dicséretére legyen mondva a kisgazdáknak — nem sok a bevetetlen föld s a melyik nincs beművelve: oh ennek szomorú oka van: a sokszorosán felpanaszolt víz! Bizony ebből is van bőven a natárunkban. Ennek a láttára pedig elszomorodik az ember s önkéntelenül is gondolkodóba esik, hogy mire valók az ármentesítő és belvizlevezető társulatok? Mert arról, hogy lehetnek, van tudomásunk, hisz fizetjük a rengeteg árterít adót, de hogy céljuknak meg is felelnének, azt sajnos, a legnagyobb jóakarattal sem állíthatjuk. Azt mondják, az a baj, hogy nincs a víznek lefolyása, mert a Duna tükre magasabban áll, mint nálunk a talajvíz s ha megnyitnák a zsilipeket, ráadásul még mi kapnánk Duna vizet, no ebből pedig már igazán nem kérünk. De ismételtlen csak azt kérdezhettük: mire valók az ármentesítő társulatok? Talán arra, hogy tőkét gyűjt-

A martilapúra az a jellemző hogy előbb vigad, azaz virágozik, nyomban utána magot érlel és ezalatt fogyasztja a kész anyagot, csak azután lát hozzá a szerzéshez az őt, fenntartó munkához, az anyagtermeléshez, a mit a zöld levele végez el. Levele kerek, erősen csipkés szélű; színe sötétzöld, fonákja pedig ezüstösen csillogó, szürkészöld. A levél alakja révén nevezik »lókörmű fünek« és körömfünek is, mert a levél nagyjából emlékeztet a ló patájának a lenyomatára.

A virág a korai tavasz enyhe sugarainak verőfényével is beéri, nagyobb meleget nem kíván, hevíti a szerelem, addig a zöld levél hosszas prózá munkájához több hőt kíván. A táplálkozó levélnek a melegítő napsugár ad erőt az anyagtermeléshez, azért a nyári napsugár hevíti melegek tárja fel szétes lapját, hogy annál bőségesebben szivhassa magába az éltető nap eleven erejét.

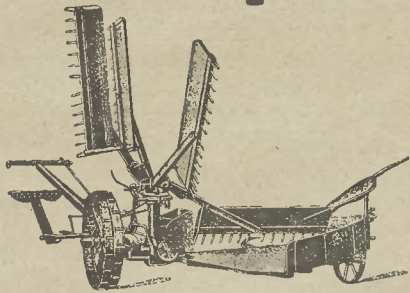
A martilapunak levele azonban nemcsak a konyhába kerül, hogy ott káposztát főzzenek belőle, hanem eljut a patikába is, a hol *folia farfarae*, virága pedig *flores farfarae* néven mint drog szerepel. A drogok neve a martilapu tudományos nevével ered, a mely így szól: *Tusillago farfara*. A *folia farfarae*, vagyis a martilapulvél, úgy mint a virága és gyökere is, keserű extraktanyagot, nyálkát, cserzőanyagot és bizonyos sókat tartalmaz, a mely anyagok révén a leveleket és a virágokat orvosságnak használják. A levelekből teát főznek, a melyet a tüdőbaj és a sorvadás ellen alkalmaznak. Köhögés, rekedtség, elnyálkásodás ellen közmert házi orvosság a martilapu levél, a melyet különböző mellbaj elleni teákba bele szokták keverni. Tüdővészesekeknek megkönyebbülést okoz a martilapu tea. Frissen kiperéselt levél pedig görvényes keléseket gyógyítanak. Drognyerés céljából a leveleket májusban, vagy június elején gyűjtik, arányékban megszáritják, azután felvágják és megszáritják, hogy a portól megtisztítsák, így teszik el azután használatig.

Miután a levél keserű anyagot tartalmaz, azért káposztának való főzéskor előbb le kell forrázni, különben kellemetlen keserűsége lesz a káposztának. A szántóföldön a martilaput kártékony gyomnak kell tekintenünk, a mely a miveleti növényeket gátolja tenyészésükben. Leginkább az agyagföldön és a mészen gazdag nedves földekben hatalmasodik el a martilapu. Irtására a mely szántást, valamint az alagsövezést ajánlják. Ha alagsövezéssel elvezetjük a fölsleges vizet a szántóföldről, akkor lassan-lassan eltűnik onnan a martilapu. Legfeltűnőbb a martilapu megtelepedése a friss földhányásokon, a kőbányák bányáin és töltések oldalain, a hol néha egyebet sem látni, mint csupa martilaput. A szél könnyen tovaszállítja a magját, azért könnyen megtelepedhetik a friss földhányásokon.

Pátev Béla.

Legujabb világhírű

marokrakó aratógépeket, fűkaszalókat és minden- nemű kapálóekéket,

melyekhez 2 könnyű ló teljesen elégséges, legolcsóbb
árban legmesszebbmenő jótállással azonnal szállít raktarról:

**Dénes B. Betétitársaság, Budapest, VI. ker.,
Vilmos császár-ut 61/G. szám.**

Az állandó nagy keresletre való tekintettel, szíveskedjék megrendelését már most feladni.

**KÜLÖN OSZTÁLY: legujabb lisztőrő darálómalmokban, min-
dennemű motor cséplőkészletekben és gazdasági gépekben.**

senek? No ebben a mi társulatunk is szép eredményt ért el. Ugy tudom, van vagy 6 millió koronája. De joggal kérdezhettük, hogy ha az ármentesítő társulat, melynek szakképzett mérnökök állnak az élén — tudja, mert tudnia kell, hogy a belvizek felszíne alacsonyabb a Duna tükreénél, mi a tatárnak tőkésíti az adózó polgárok filléreit, mikor nem milliókra, hanem egy hatalmas szivattyutelepre volna szükség, mely a töltésen át emelje a vizet, így mégis csak a levezetőcsatornából kerülne a víz a Dunába s nem megfordítva. Erre az intézkedésre még akkor is szükség volna, ha néha a Duna tükre alacsonyabb is, mert a társulatoknak minden eshetőségre fel kell készülniök, ez fontosabb a tökegyűjtésnél. Vagy nálunk okvetlen mindig eső után kell jönni a köpönyegnek? A levezető csatornák is siralmasan néznek ki. Vigan tenyészik benne a sás s hogy a koncert teljes legyen, tele van a víz zöld olgafonállal, a mit a nép nálunk békanyálnak nevez. Ez rárakódik a sok vízi növényre s nagyon megnehezíti a víz lefolyását. Ezeket a csatornákat persze kotorni, tisztítani fölösleges, a víznek úgy sincs lefolyása, hisz a Duna tükre magasabb a belviz tükreénél.

Répa — a magas árak daczára — kevesebb van valamivel vetve, mint a múlt évben volt. Egyrésze már szépen kikelt, némelyik meg is van kapálva, de olyan tábla is akad, melyet másodsor kellett bevetni.

Az új időszámítással is bajban vagyunk. A napszámok csak a régi óra szerint jönnek, 6 órakor, a mikor az előre tolt óra hetet mutat, azonban mikor este 6 órakor (az új időszámítás szerint) a vasuti munkásokat hazatérni látják, elfelejtik a régi időszámítást s abba hagyják a munkát. A napszám egyébiránt 2.20—3.—korona közt váltakozik. Nem volna a mai viszonyok mellett drága, de nem is ér többet.

A fuvar is alaposan megdrágult. Egy szekér trágya kiviteléért a háboru előtt 60 fillért fizettünk, ma 3 koronába kerül, de se baj! a gazdának mégis gyöngy az élete! Legalább így mondják a más szakmabeliek.

No még egyet! A községi előljáróság még februárban összeírta a rézgálicz szükségletet. Az árát be is szedte tőlünk, a gálicz azonban sehogy sem akar ide érni, hiába sürgetjük. Pedig az első permetezés ideje ugyancsak a nyakunkon van. Már most igazán magunk sem tudjuk mit tegyünk? Permetezzünk kétesértékű szurrogatumokkal vagy várjunk? De meddig várjunk?

No a gazdának csakugyan gyöngyélete van.
Horog Márton.

Közélelmezés és az élelmiszeruzsora.

Irta: *Sonnenfeld Ödön.*

II.

Sokat panaszkodnak az ujságok, főképpen egyes, a gazdákkal állandóan ellenszenvező napilapok, hogy a termelők vonakodnak áruikat piacra vinni, hanem a kitünő termés és a magas árak ellenére is eltitkolják és elrejtik készleteiket, hogy a kereslet és kínálat közötti arány megváltozzék és ők ily módon jussanak busás jövedelemhez, mitsem törődve a városi lakosság és különösen a fix fizetésből megélni kénytelen, u. n. „lateiner“ vagyis intelligens középosztály (állami és városi hivatalnokok, orvosok, mérnö-

kök, tanárok és tanítók stb.) nehéz helyzetével.

Ez a vád némileg talán — elvéve egyeseknél — igaz, de általánosítani akkor sem lehet, ha egy és más esetben valónak is bizonyult. Viszont az is igaz, hogy a gazdák mentségére igen sok és nyomós okot lehet felhozni.

A dolgot érdemes lesz talán kissé behatóbban és részletesebben megvizsgálni.

Tudvalévő dolog, hogy a miniszterelnök az ország egész területére kiterjedőleg zár alá vette az 1915. évi egész gabonatermést az ország szükségletének biztosítása céljából s 2072—1915. M. E. szám alatt rendeletet bocsátott ki, melyben zár alá helyezi az ország egész területén található buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészleteket, valamint a repczetermést is.

E szerint tehát senki sem adhatja el szabadon ezen terményeit vagy nem tarthatja azokat vissza kénye-kedve szerint, hanem tartozik magát a jelen rendeletben foglaltaknak alávetni. A rendelet meghatározza, hogy minden termelőnek a termését zár alá helyezi.

Termelőnek minősíti a birtokoson, bérlőn vagy feles bérlőn kívül mindazokat, a kik a termésből természetbeni részt vagy convenciót kapnak, tehát: a gazdatisztet, a gépészt, az aratót, a gazdasági cselédet, a gazdasági munkást és a zsellért. Meghatározza a rendelet, hogy a termelő a saját részére 1916. évi augusztus hó 15-ig háztartási és gazdasági célra mennyit tarthat vissza és háztartási célra fejenkint és havonkint 18 kg.-mot állapít meg. Ez úgy értelmezendő, hogy fejenkint és havonkint annyiszor 18 kg. számítandó, a hányan rendszerint étkeznek a házban; tehát ide számítandók a belső cselédek és a bennkosztosok is.

A serdületlen gyermekek és csecsemők is éppen úgy számításba veendőek, mint a felnőttek. P. o. egy béresnek van a feleségén kívül hat gyermeke és egy ostorosa, ez összesen kilencz személy; tehát $18 : 9 \times 12 = 1824$ kg. gabonát számíthat egy évre; de nem minden terményből külön-külön, hanem úgy, hogy együttesen 18 kg.-mot tegyen ki a havi mennyiség.

Gazdasági célokra visszatartható ezenkívül szintén 1916 augusztus 15-ig szükséges mennyiség:

1. terménybeli járandóságok kiadására;
2. vetőmagra;
3. állatai etetésére.

Az első tételbe foglaltatik a convenció és az aratórész.

Az, aki nem termelő, az 1916 augusztus 15-ig számítva, havonkint és fejenkint 10 kg.-ot vásárolhatott 1915 szept. 15-ig.

Ezt a határidőt a miniszter utóbb október 30-ig meghosszabbította.

A rendelet eltiltja a gabonának egyik törvényhatóság területéről a másiknak területére való szállítását; ezen rendelkezés alól — nagyon helyesen — kivette az aratórészt. Továbbá úgy intézkedik, hogy városok, egyesületek, intézetek, kórházak stb. szintén vehettek szept. 15-ig, illetve utóbb október 30-ig, annak a törvényhatóságnak a területén, melyet részükre a földmívelésügyi miniszter kijelöl.

Gazdasági egyesületek, gazdakörök és mezőgazdasági szövetkezetek tagjaik részére, ha ezektől megbízást kaptak, a megbízás erejéig egyenesen a termelőktől vásárolhattak a földművelési miniszter által kijelölt területen.

Oly termelőnek, akinek két törvényhatósági területen van birtoka, vagy gazdasága, p. o. Somogy- és Zalamegyében, hatósági engedélyt kellett kérnie, hogy egyik gazdaságából a másikba átvihesse terményét elraktározás vagy vetőmag céljára, vagy házi használatra.

A termelő, ha hiánya mutatkozott, pótlásra szabadon vehetett a jelzett határidőn belül annyit, a mennyi erre szükséges volt.

A jelzett időn túl a termelő a feleslegét csakis a miniszter által erre feljogosított Haditermény Részvénytársaságnak adhatta el, illetve köteles volt azt annak, vagy igazolt megbízottainak megvételre felajánlani.

A Haditermény Részvénytársaság célja a szükséglet fedezése végett megvásárolni a gabonakészleteket a közlelmezés, a hadsereg ellátása és a szövetséges államokba (Ausztria és Németország) leendő kivitel számára.

A felajánlott gabonának saját termésének és piaczképesnek kellett lennie. Tehát száraznak, egészségesnek és tisztának.

Romlott gabonát a H. T. nem fogad el. A H. T. tartozik a felajánlott gabonát minél előbb átvenni és kifizetni. Egyben a gabona maximális árát is megállapította ekkor a kormány, még pedig nagyon helyesen súly, minőség és tisztaság szerint.

Nézetem szerint hiba volt azonban a buza és rozs árát fokozatosan csökkenőleg megállapítani. Egyrészt ez, másrészt a Haditermény Részvénytársaság intézkedései nagyon elkeserítették a gazdákat és pedig nem ok nélkül.

A kormány intencióit semmiesetre sem lehet hibáztatni, mert mindenesetre csak a közjót óhajtotta szolgálni.

A hiba azonban — szerény nézetem szerint abban volt, hogy a kormány a szervezéssel megkésített s így a Haditermény Részvénytársaság még fel sem készülhetett teljesen a munkára, midőn az máris a nyakába szakadt.

Ez volt az egyik hiba. Másik hiba volt, mint előbb említettem, a buza és a rozs árának fokozatosan csökkenőleg való maximálása.

Még pedig azért, mert a kormány azon gazdáknak, a kik terményeiket minél korábban vitték piacra, illetve adják át a Haditermény Részvénytársaságnak, bizonyos prémiumokat ígért.

Sok gazda fel is ajánlotta termését, de ekkor megtörtént az a kellemetlenség, hogy a termés már régen készen volt, a Haditermény Részvénytársaság át is vette, de vagy zsák vagy wagon hiányában nem szállította el.

Az eladótól azt követelte, hogy a terményt addig gondozza, minden kártérítés, illetve költség megtérítése nélkül. Továbbá helytelen a fentemlített rendelet azon intézkedése, hogy ha jön vagy vasuton való szállításról van szó, akkor a rakodóállomásig a szállítás költsége az

Zsák- és ponyvagyar

Fehéritő-, kikészítő- és impregnáló gyár

Salgó és László, BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 20. Gyár: ÓBUDA.

Telefon 160-82.

Sürgőnyczim: MAXALGÓ-BUDAPEST.

Használt és új Gyapjuzsákat,

valamint gazdaságoknál szükséges gabonaszákot minden minőség és mennyiségben legolcsóbb napi áron szállít:
Faludi és Elek Budapest, V., Falk Miksa-u. 6.
TELEFON 82-37.
Vizmentes ponyva eladás és kölcsönzés.

eladót terheli, ezt tehát külön felszámítani nem lehet.

Továbbá ugyancsak sok kellemetlenséget okoztak a szállításközben a gazdáknak a vasúti társaságok. Tekintettel ugyanis a hadseregszállításokra és a hadimenetrendre, a vasutak a feladott árukat csakis *nyitott kocsiban* történő szállításra fogadták el és a gazdáknak nyilatkozatot kellett kiállítaniok a fuvarlevélen, hogy beleegyeznek az áru nyitott kocsiban leendő szállításába. Az ebből, valamint a késedelmes szállításból eredő károkért (mint áruhiány, az áru megromlása stb.) semmiféle felelősséget vállalni és a kárt megtéríteni nem akartak. Így tehát az eső miatt is sok gabona beázott, megromlott; ezt csakis a gazda sinylette meg. Csoda-e tehát ilyen körülmények közt, ha a gazdák vonakodtak terményeiket felajánlani a Haditermény Részvénytársaságnak? Viszont a mult évi rettenetes rossz időjárás miatt, vagy egyáltalában nem, vagy csak későn tudtak vetni és így jogosan tartották vissza készletüket. Mert tudjuk mindnyájan, hogy minél később vetünk ősszel, annál több vetőmagot kell egy holdra számítaniunk, főképpen csávázott vetőmagból, melynek csirázóképessége a csávázás folytán ugyanis néhány % kal csökken, hogy a korábbi vetés normális sűrűségét és így a jövő évi rendes termést biztosíthassuk.

Azonkívül kései vetésnél, miután ez gyengébben megy át a télbe, nagyobb százalékot kell számítaniunk a kifagyásra, egér- és rovarkárokra, valamint számolniunk kell azzal is, hogy az ily gyengén telelt vetés sokkal inkább ki van téve, főképpen nedves időjárásnál, a rozsdának is, melynek terméshasznosító hatása pedig minden gazda előtt ismeretes.

Akadály lehetett a közlelemzés szempontjából a gabona forgalmának az idézett rendelet azon rendelkezése is, hogy a gabonát tilos egyik törvényhatóság területéről a másik területére átvinni.

Végül pedig az, hogy az ország egész déli, nyugati, északi és északkeleti vármegyéi még mindig belső hadmívelési szintér gyanánt szerepelnek s mint ilyenek gyűjtőközpontjaiként tekintendők a mögöttes harczterít területnek, az u. n. külső hadi szintérnek; azért ezen ország-részekből sem a gabonát, sem pedig állatokat és állati termékeket (hus, tej, turó, vaj, zsir stb.) nem lehet elvonni, mert az a polgári lakosság

szükségletén kívül a hadsereg szükségleteinek esetleges utánpótlására szükséges.

Másrészt nagy hátránya a közlelemzésnek a behozatal szünetelése is.

Ezen ugyan most talán majd segíteni fog a dunai forgalom felszabadulása. Így Szerbiából némi kevés leölt állat, szarvasmarha, juh, sertés, Bulgáriából és Romániából gabona jöhet be az országba.

Hiba volt az is, hogy a gabona- és élelmiszer-kivitel későn tiltotta be a kormány. Először kellett volna a hazai szükségletéről gondoskodni és Galiczia meg Bukovina szükségletét biztosítani és csak az ezután mutatózó felesleget Ausztriának és Németországnak átengedni.

A mi a kis- és nagykereskedők és közvetítők raktáraiban felhalmozott és elrejtett készleteket illeti, itt másképpen áll a dolog.

Itt az illetőknek — tisztelet a kivételeknek —

az áru felhalmozásával és elrejtésével az volt a céljuk, hogy ezzel a keresletet mesterségesen növeljék és az árakat hihetetlen magasra felhajtásák és így valóságos rohamot intézzenek a fogyasztóközönség zsebe ellen. Nem mondom, hogy egyes esetekben és egyes árukra nézve nem volt indokolt az áru visszatartása oly célból, hogy azt később hozzák forgalomba, ha már más, romlásnak inkább kitett áru elfogy. P. o. a buza és rozs liszt visszatartása 1915. év tavaszán addig, míg a tengeri lisztkészlet tartott, egészen indokolt és helyes volt, mert a tengeri liszt magas zsirtartalmánál fogva és a mi ennél fontosabb: a benne lévő zsir alkotásánál fogva sokáig bárminő kezelés mellett sem tartható el; megavasodik vagy megkeseredik és akkor állati takarmányozásra sem használható; annál kevésbé emberi táplálékul.

Általános a panasz és ez részben jogos is, hogy az áru a maximális áron jóval magasabban jut a kiskereskedő birtokába és így ő is kénytelen tullepni a megengedett árhatárt és drágábban eladni a fogyasztónak.

Viszont a nagykereskedő is azzal védekezik, hogy ő is már drágábban vette az árut, veszteségre csak nem adhatja el? Sok esetben igaza is van.

Ennek oka pedig rendszerint a közvetítő kereskedelem.

A termelő eladja az árut például egy hatósági engedéllyel bíró ügynöknek vagy bizományosnak; ez eladja egy másik ügynöknek. Természetesen már drágábban.

Ettől megveszi a nagykereskedő; ez megint egy másik, esetleg harmadik ügynöknek adja el; ettől végre megveszi a kiskereskedő. Természetesen, hogy az ügynök nyer az eladón is, meg a vevőn is és néha egy és ugyanaz az áru 10—12 kézen is átmev, mire a termelőtől a nagy- és ezután a kiskereskedő tulajdonába kerül.

(Folytatjuk.)

A burgonya bakhátas művelése.

Irta: Dr. Prach László.

Az időjárás már néhány év óta hazánk igen sok helyén jelenleg azon rendellenességet mutatja, hogy tavasztól őszig, vagyis a legtöbb mezőgazdasági növény tenyészidejében, a mult évtizedekkel szemben sokkal több csapadékkal jár. A sok esőzés — különösen a tavaszi és őszi — következtében sok oly szántóföld lett tulnedves, sőt gyakran szinte elposványosodott, a mely az előző évtizedek időjárásában emberemlékezet óta mint kevésbé nedves, sőt száraz szántóföld volt ismeretes. Ugyancsak a sok esőzés következtében sokszor nem sikerültek régóta bevált növényeink, melyek természetükkel fogva nem türik a tulnedvességet, de tagadhatatlan dolog, hogy a sikertelenségnek sokszor csak az volt az oka, hogy a növény nem úgy műveltezt, mint a hogy a beállott nedves idő megkívánta volna, hanem csak a szárazabb időjárásokban jól bevált régi kipróbált módon. Éppen ezért a jelenlegi abnormis esőzések közepette igen sokszor el kell hagynunk a régi »probatum est« művelési módjainkat s helyette azon gazdaságok művelési módjai szerint dolgoztatnunk, melyek más időjárásban is több csapadékot kaptak, vagy fekvésükkel fogva volt nedvesebb ta-

A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irta: Löherer Andor.

A nagy államok tehát a csuka szerepét játszik Európa nagy halastavában. A nagyhatalmak imperialista szellemi nem csupán a hatalmi végytan összpontosultak, hanem a gazdasági termelés kiterjesztését, a nagytöke és ipari érdekek szolgálatába való terelés tekintetéből indították meg.

Oroszországban — a mint a Withe működését vázoltam, világosan látható eme folyamat. Franciaország népénél azonban hiányzik a világhatalom tudata. Ottan a hazardörök csinálják a szerencsétlen világpolitikát, a mely azonban minden irányban élettelen, energvált s miként a nemzet szaporodása, ez is magtalan. Az imperialisztikus szellem Anglia: *„han mirez csatlósánál van leginkább kifejlődve, a mint azt elől már bemutatam; a midőn mindenkor a másik két kakas verekedését fordította a maga hasznára. Mindenkor az azon idők hatalomra jutottjai voltak, vagyis lettek ellenségei és mindenkor maga mellé tudta szerezni a kontinens egyes államait, a melyek rendszerint a háboruk legnehezebb részeit végezték helyette. Így esett el a spanyol, portugál tengeri hatalom a 16-ik században a hollandusok segítségével, hogy a 17-ik század második felében a hollandusok erejét törje meg. s Franciaország és hatalma ellen is a legelkeseredettebb harcokat indította meg, hogy a nagy gazdasági egységet megteremtse. Mindeme háborukban a nagy gazdasági előnyök megszerzése volt a tulajdonképeni cél, a mely milliárdokra menő hódítások és hasznok azonban csupán a leggazdagabb *Citybeliek* további gazdagítására szolgáltak, még is a gazdag állam mellett, ama óriási gazdasági egységek daczára, az angol nép, évszázados szegénységében szynlódott tovább, a mit végre is megunva, egy nagyarányú kivándorlást idézett elő.*

A világ legnagyobb gazdasági egysége, a hol a világ kínesei garadában peneszedtek, az angol nemzetnek, vagy a világ népeinek és az emberiségnek általában semmi, de semmi magasztalható földi boldogságot nem hoztak, nem nyújtottak, abszolúte sem, annál kevésbé, mert az angol nagy önzésében és önimádásában mindenha elzárkózott a kontinens többi nemzetétől mert hiszen rablójárátaiban — a mint a történelem igazolja — barátot sehol sem szerzett, hanem mindenütt csak ellenségeket hagyott hátra. Minden előny így csakis neki egymagának szolgált javára.

Az angol így elbizakodottan, fölényesen lepett fel az egész világon, míg bámultatta magát, de a hová a lábát betette, ott félték tőle, mert tudták hogy romlásukra tör.

A nagy gazdasági egység tehát általában nem hozta meg amaz előnyöket, a melyeket tőle vártak, annyira nem, hogy *Amerika és Oroszország*, Anglia után a két legnagyobb gazdasági egysége a vilának, *Anglia szabadkereskedelmi irányát feladva, iparuk védelmére nagy vámoikat léptettek életbe*, a melynek segítségével Amerika Mexikóban, Közép- és Délamerikában terjeszkedve veszélyeztették az angol befolyást, míg Oroszország egész Közép-ázsiaiában, Mongolországtól Tibetig, Afganisztánban és Perzsiában a Középtengerig nyomult előre az angol érdekszférákban. Franciaország és másolyan hatalmak is, a melyek idáig távol állottak a hasonló területszerzések-től, ama *„nagy gazdasági egység»* jelszavai után indulva, hasonlóan a még el nem hódított területek után vetették magukat. Anglia tehát — az általa kiesztelt ürgynek, a többi hatalmak által való adoptálása folytán, a földkerekség minden részén maga ellen látta a többi nagyhatalmakat előretörni.

A nagy gazdasági egységeket tehát megteremtették, a lehetőségig ki is bővítették s mindeme törekvések meddők maradtak, mert a nagy gazdasági egységhez fűzött várakozások nem teljesültek, a mennyiben ama igazán nagy gazdasági egységeken a népek valódi mindenféle szükségleteit biztosítani nem tudták s tovább is az idegen árukra maradtak szorulva. Az olosz tömegáruk, de főleg az élelmiszerek, mint gabona, hus, petróleum, érczek, a világszükséglet legfontosabb áruivá lettek, a melyeket egyetlen új nagy gazdasági egység sem birt a kellő tömegekben előteremtteni, a mely óriási árutömegek Hamburg, Bréma, Rotterdam, Antwerpen és Génua kikötőin át jutottak a különböző fogyasztóközönség használatába, vagyis a nagy gazdasági egységektől remélt árutermelés és a legkülönbéltbb szükségleteknek ezen nagy gazdasági egység területén való előállításának célzata el nem éretett. De elérték azt, hogy ezen a kijelölt uton haladva, mindjobban függetlenítették egyes hatalmak magukat Angliának az egész világra viterjedt termelésétől és tengerhajzása fensőbbbségétől, sőt, éppen az európai agrár államok emancipálták magukat leginkább Anglia befolyása alól és Kelet-Amerikában egy nagyarányú inusztriális tevékenység fejlett ki, amde a Németbirodalom is felismerve a helyzetet, teljes erővel igyekezett az új fordulatot kihasználni.

(Folytatjuk.)

39-ik ábra. A burgonya bakhátas művelése.]

lajuk s ennek megfelelő kipróbált talajművelést üzték.

A keszthelyi gazdasági akadémia gazdaságában a burgonya ez üzemterv szerint mindig oly dülőben természetelt, melynek talaja tulságos alacsony ferkvésű (a Balaton átlagos felszínénél nem sokkal magasabb), ugy, hogy egyik-másik helyen még rendes esőzésű éveken is nedves a talaj s mégis — daczára annak, hogy a talaj azonkívül még silány minőségű is — a mostani tulnedves esztendőben aránylag szintén jó burgonyatermésünk volt. Tekintve azt, hogy a mult évben a szomszédos hasonló minőségű földeken a burgonyatermesztés igen sok esetben csak nagyon silány eredményt mutatott, azért feltehető, hogy az akadémia gazdaságának aránylagos jó termését a művelés módjának, a *bakhátas művelésnek* köszönhetjük.

Vetéstorgónkban a zab után következik a burgonya. A zab tarlóhántást nem kap (juhász-tunknak tarlólegelőül szolgál), hanem csak őszi szántást. A trágyázást tavasszal kapja, a mely mindjárt le is szántatik. Szárazabb évben a szántás után hengert kap a föld, nedves időben pedig boronát; esetleg, ha a föld a nedvesség miatt még némileg hasábos is, tárcsát és boronát (I). A simára művelt földet sorjelzővel 24 hüvelyknyire megvonalazzák, mégpedig mélyebbre eresztett jelzőkapákkal, ugy, hogy 2—3 hüvelyknyi barázdákat hagy a sorjelző maga után (II). Ezen vonalbarázdákba rakja a munkás a vetőgumót 10—12 hüvelyknyi távolságra olyanformán, hogy a barázdácskába ejtett gumóra lábhegygel rálép, hogy ezáltal a gumó jobban a földnöz üljön (III). A gumók elrakása után a sorközökben töltőgető ekék járnak s így a gumók a bakhátak alá kerülnek. Végül a bakhátak lehengereztetnek, hogy ezáltal a gumókat szorosán körülvegye a talaj (IV). Lehengerezésre használhatunk egytagu széles hengert, de sokkal jobb a *háromtagu merev keretű*, mely a bakhátak egyenetlenségéhez sokkal jobban hozzásimul. A csuklós mozgékony keretű többtagu hengerek nem használhatók, mert a bakhátakon félrebillennek s azokat ferdére nyomják.

Az ültetés módjából érthető, hogy a vetőgumók *magasabban* fekszenek a talajban, semmint a bakhátak völgyeinek legmélyebb pontja. Nedves talajon és nedves esztendőben ennek az a nagy előnye, hogy a gumók nem fekszenek víz alatt, vagy vízzel telített s így légjárhatlan talajban, mely a növény fejlődését megakasztja, sőt a vetőgumót tönkre is teheti. A *víz ugyanis a bakhátközökben gyülemlik össze, magában a bakhátokban pedig a növény gyökérzete vertikális irányban, mintegy megkeresheti azt a talajréteget, melyben a fejlődésére legkedvezőbb nedvességi viszonyok vannak*: szárazabb helyen és időjárásban mélyebbre huzódnak a gyökerek és fejlődnek a gumók, míg tulnedvesség esetében a bakhátak tetejében képződik a gyökér és gumó. Mult évben például annyira a bakhátak felső részébe huzódott a gyökérzet, hogy a gumókról sok helyütt az eső lemosta a földet, ugy hogy azok félig a szabad levegőn voltak láthatók.

A burgonyának további művelése lókapálásból áll a sorok között a gyomosodás mérve szerinti számban és töltőgetésből. Legtöbbször egy lókapát, majd töltőgetést és végül ismét egy lókapát kap (V). Ha gyomosabb a talaj, akkor a burgonyabokrok sorközötti kézi kapálása sem maradhatal el.

Mult évben a burgonyaföldnek egy része szeptember és október hóban majdnem állandóan víz alatt volt, már tudniillik a bakhátak közén volt a víz, mégis aránylag igen jó termést adott a különben silány föld. 1915-ben 38 kat. holdon 315 q termett, 1914-ben pedig 368 kat. holdon 350 q; kat. holdankinti átlagtermés tehát 85, illetőleg 95 q volt Wolthmann-féle burgonyából. Permetezve egyik évben sem volt a burgonya s

peronoszpóra az e fajta burgonyán nem volt észlelhető.

A bakhátas művelésnél a víz levezetése is könnyebben keresztülvihető, mint akár a simaművelésnél, akár a kupszerűen töltőgetett fészkes ültetésnél, mert a kellő irányu bakhátközök, mint kész vízlevezető árkok működhetnek némi kis egyenetlés után. Természetes dolog, hogy hamarabb föl is szárad a föld, mert a bakhátak által a talaj felszine mesterségesen alaposan meg van növelve.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Káposztabolha elleni védekezés.*

A mult évben a káposztát, kelt és retket mind megették a kertemben a bolhák. A folyó évben szeretném őket megtartani. Hogy védekezem ellenük? *M. P.*

Felelet. *Érdemes-e csemegekukoriczát termelni?* czimű kérdésre.

A csemegekukoricza termelése mindenkor nagyon kifizette magát, mert ez a városi nép kedvencz csemegeje lévén, a piacon mindenkor jól értékesíthető. Nagyban csakis városok közelében czélszerű vele foglalkozni, ámbar a vásárcsarnokok révén messzibbről is lehetne szállítani, de ez a mai közlekedési viszonyok mellett megfontolandó kérdés. A tengerifajokat ugy kell összeválogatni, hogy nyár közepétől ősziig mindig legyen piaczképes áru. Az igen korai fajokat ugyan jobban megfizethetik, mint a késeieket, de viszont tapasztalataim szerint az utóbbiak bővebben teremnek. A korai fajták között legtöbbit ér a Hathetes, de ez igen apró csöveket terem, míg a Peepo Day, mely néhány nappal később ad piaczképes árut, nagyság dolgában jóval tulszárnyalja. Legbővebb termést a »Junius végével érő« adja. A kései fajok közül minden tekintetben a Holmes premo viszi a pálmát. Hatalmas nagy csöveket hajt, kedvező időjárás mellett egy száron 2—3, sőt több eső is van. Ize valóban kitűnő. Ezeken kívül a Daisy és Mazsola kukoriczával kísérleteztem, ezek azonban nálam gyengének bizonyultak. *B. B.*

Felelet. *Zöldségeskertek kihasználása* czimű kérdésre.

Hogy egy 100 négyszögöles kertben lehet a fölösleget termelni, az több körülménytől függ. Így a család nagyságától és igényeitől. Ha egy ekkora, aránylag kis kert csak egy szerényebb igényű polgári család szükségletét van hivatva fedezni, ugy okkal-móddal, helyes beosztással lehet felesleget is termelni, de ez esetben is a burgonyát és babot számüzni kell a kertből. Bár a lapunk 18. számában a konyhakertek berendezésére Ferenczy Endre tollából részletes cikk jelent meg s onnét bővebben lehet tájékozódást szerezni, a következő beosztást ajánlom. Szeptemberben a kert egy negyed részét palántáljuk be téli salátával. Elfér ezen a területen 2500 saláta. Ebbe a területbe ültessünk májusban paradicsompalántát. Elfér körülbelül 200 drb. A várható eredmény 5—6 q. A paradicsom között elszórva, egyesével körülbelül 50 kgr. fekete retek is megterem. A többi részen termeljünk czukorborsót, kelt, kalarábét, uborkát, hagymát. A többi terményt csak annyit, a mennyi a házi szükségletre kell. Az uborkaágyba már kora tavasszal ültessünk nyári salátát, a hagymát utak szélén s minden rendelkezésre álló helyen ültessük. Részletesebb beosztást e rovatban előirt szük tér miatt nem adhatok, de a fent hivatkozott cikk elolvasása és egy kis ügyesség mellett bárki is megcsinálhatja a helyes tervezetet. Megjegyzem azonban, ha egy 100 □ öles kert tulajdonosa a zöldségfelesleg termelése helyett néhány melegágyat állít be s palánták eladásával foglalkozik, sokkal több jövedelemre tesz szert. Így az értékesítéssel sem kell tavasztól ősziig vesződnie, a mi szintén nyereségszámba megy. *Balogh Bálint.*

HIREK.

Gyászhir. *Inámi Bolgár Dezső*, a somogy-szentimrei m. kir. földmivesiskola igazgatója, hosszas szenvedés után május 4-én Budapesten elhunyt. Béke poraira!

Hunyadvármegyei Gazdasági Egyesület a társagey-sületekhez alábbi körlevelet intézte, melyet közördekűségénél fogva egész terjedelmében közre bocsájtunk: »Vonatkozással 1345—1916. szám alatt kelt felhívásukra, egyletünk alábbiakban ösmerteti álláspontját:

1. Elvárjuk és követeljük, hogy az összes gabonaneműk ára az emelkedett előállítási költségeknek és az ipari és más szükségleti cikkek árának megfelelően emeltessék.

2. Kivánjuk, hogy az összes iparcikkek árai is méltányosan maximáltassanak.

3. Kivánjuk, hogy az összes gabonaneműk ára emelkedő alapon állapítottassék meg — mint a tengerinél már megtörtént — hogy a gazdák a kamatvesztés, összeszáradás, stb.-től származó károsodásoktól megóvassanak.

4. Tiltakozunk az ellen, hogy ismét ki legyünk szolgáltattva a malmoknak, mint a mult évben, a mikor a nagy áldozattal július—augusztusban kicsévelt búzát lekötötték 40 koronával, de a malmok nem küldöttek zsákokat és így lehetetlenné tették a szállítást, a mig aztán 37 koronában vehették át a búzát. Természetes, hogy a gazdák a jogtalanul elvont mázsánkénti 3 korona, kamatvesztés, magtári kezelés, összeszáradás, stb. stb.-ért semmiféle kártérítést sem kaptak, a malmok pedig a 37 koronával fizetett búzából készült lisztet is abban az árban adták, mint a 40 koronás búzából készültet! Az árdrágítók azonban a gazdák!!

5. Tiltakozunk az ellen, hogy a Haditermény R. T. 100 kilónként 1 korona provisiót kapjon az ország egész gabonatermése után és még 50 fillért ezen felül minden métermázsa korpa után és hogy ezen tulnagy jutalékkal is mesterségesen fokozzák a drágaságot a fogyasztó közönség rovására. — Hiszen a háboru előtt számtalan nagy czég állott fenn és vagyonosodott a gabonakereskedésből, pedig 100 kilónként csak 10—12 fillér provisiót szedett.

6. Kivánjuk, hogy a Haditermény R. T. számadásai nyilvánosságra hozassanak, mert ha igaz, a mit rebesgetnek, hogy jövedelmének 90—95%-a hadicélokra lesz fordítva, ugy mindenképp megnyugtató és hasznos ha ez köztudomásává válik.

7. Kivánjuk és elvárjuk, hogy a lisztek és a korpa ára a gabonák árának megfelelően állapítottassék meg olyformán, hogy a malomvállalatokba fektetett tőkék 5—6%-nál, többet ne jövedelmezzenek; mert érthetetlennek és az ország elleni vétkes hibának tartjuk, hogy a háboru alatt a malmok (a midőn semmi nemven nevezendő koczkázatot sem viselnek) olyan hálatlan jövedelemhez jussanak, mint a mult évben.

8. Kivánjuk, hogy a vámörölő malmok és különösen a vizimalmok vámszedése szigorúan szabályoztassék, mert tömémentlen a visszaélés. Pedig amugy sem igazságos, hogy a mostani nagy értéket képviselő gabonából is ugyanynyi vámot vegyennek, mint a háboru előtti gabonából, a midőn üzemköltségeik — különösen a vizimalmoké — nem emelkedtek ilyen arányban.

9. Kivánjuk, hogy csak a nagyobb mennyiségű kalászos gabonákra terjesztessék ki a monopolisztikus eljárás, illetve a mely birtokokon — mondjuk — legalább 500 q. buza, rozs és árpa van együtt nélkülözhető, illetve eladó, ott tegyék kötelezővé a Haditermény Részvénytársaságnak való bejelentést és csak bizonyos határidőn tul, ha adig a Haditermény R. T. meg nem veszi a gabonát, legyen joga a tulajdonosnak azt másnak eladni.

A kisebb termelők készlete, a maximális árak kötelezettsége mellett, képezzék szabad forgalom és kereskedelem tárgyát az ország határain belül.

10. Kivánjuk, hogy a kereskedőkre, illetve viszonteladókra nézve kötelező árnak a mindenkori maximális áron felül 100 kilónként 3 korona állapítottassék meg, melyben már a fuvar és más költségek is be legyenek számítva.

Kivánjuk az örelemények árának is hasonló alapon való szabályozását a nagy- és kiskereskedelemre kötelezőleg.

11. Elvárjuk, hogy csak alapos tájékozódás után adjon a kormány engedélyt gabonaneműeknek és öreleményeknek az országból való kivitelére, nehogy megint a mi népünk legyen a drága romániai gabonára utalva, mig a mi olcsón maximált gabonánkat szomszédunk vigye ki.

Hangsúlyozzuk, hogy ezen 11 pont alatt nagyjában kifejtett állásfoglalásunkkal nemcsak a gazdák érdekeit óhajtjuk szolgálani, hanem a kereskedelemre

mét is, melynek mozgékonyágát és minden rejtekben való behatolását lehetetlen a közellátásban pótolni.

A gabonaművek nehézkes és költséges felkutatása és összeszedése, majd még nehezebb szétosztása tette a közellátást oly nyomorúságossá és mégis drágává. — Ezért óhajtjuk éppen a nehezebben hozzáférhető és összegyűjthető kisebb készleteket a kereskedelem útján a közellátás ellátására fordítani, míg a nagyobb készletek elsősorban a hadsereg ellátására lennének felhasználva.

Ezen uton a lehető kevés költséggel és nagy munkamegtakarítással lehetne a közellátást az egész vonalon lebonyolítani. — Attól sem kell tartanunk, hogy ezen eljárás folytán talán a fogyasztás lesz a kiletlenül bővebb, mert a háborús árak mindenkit takarékosra szorítanak amugy is.

Ezen átiratunk ugyan az Országos Gazdasági Egyesülethez, mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének Központjához van címezve, de tekintettel a befoglaltak közérdekű voltára, szükségét érezzük, hogy a gazdátársadalom minél szélesebb rétegei állást foglaljanak mellettük. Tisztelettel kérjük tehát a Testvéregyesületet, hogy sziveskedjen ezen átiratunkat minél hathatósabban támogatni.

A Hunyadmegyei Gazdasági Egylet nevében:
Cs. László László,
elnök.

Erdély mezőgazdasági állapotáról nyilatkozott Koos Mihály, a földm. minisztérium kirendeltségének vezetője, a Kolozsvári Újságban. E szerint Erdélyben a mezőgazdasági esztendő a legszebb reményekre jogosít. A földeket mindenütt megmunkálták és mindenütt bevetették, a mi a vármegye ellenőrzése mellett inkább a mi népünk természetesen ösztönének, munkaszeretetének és kiváló gazdasági érzékének köszönhető. A faluk népe soha nem képzett igyekezettel segített egymásnak a földek megművelésében. A kilátások különösen jók. Erdélyben ugyanis legtöbb helyen nem kaszával, hanem sarlóval aratnak s ez a munka nem igényel feltétlenül férfimunkát s ezt az asszonyok eddig is elvégezték. Különben is az orosz foglyok az aratáshoz már a tavaly is kitűnően beváltak s semmi kétség nincs aziránt, hogy nagy hasznára lesznek a mezőgazdasági munkának. Általában az ez évi mezőgazdasági esztendőt illetőleg a legcsekélyebb aggodalomra sincs ok.

Mezőgazdasági helyzet Torda-Aranyos vármegyében. Torda-Aranyos vármegyében az őszi vetéseket alig 5–10% hiján idejében elvégezték a gazdák. A mely terület az őszi alól kimaradt tavaszakkal vetették be, úgy hogy az ugarnak szánt területen kívül alig maradt valamelyes terület szántatlanul és vetetlenül. A vetésekre kedvező idő járt, általában szépek, helyenként kissé buján fejlődtek a kalászosok. A tengeri vetése befejeztették, csupán az u. n. hadibirtokokon folyik még, de e héten azokon is befejezt nyer. Indokolt jogos és súlyos panaszok hangzottak el a *Haditermény R. T. ellen, mely a január 15-én megrendelt és 100 kg.-ként 40 koronával kifizetett tengeri vetőmagot mindeztől nem küldte meg, holott a vetés ideje lejárt.* A Gazdasági Egyesület és Gazdasági Felügyelőség együttesen a legnagyobb erőfeszítésük árán kölcsön kért tengerivel teveztek a szükségletet. A közelő kapálás idejére a segélyezett nőket szervezik és szorítják munkára. Kaszáláshoz hadifoglyokat és katonákat kértek a gazdák. A megye a többi vármegyéhez viszonyítva aránylag kevés foglyot kapott s a mai napig még nem intézkedett azok kiutalása iránt a hatóság. A vármegyei munkabizottság és a gazdasági egyesület újabb hadifogoly kontingens kiutalását a kormánytól éppen arra való hivatkozással, hogy a mivellendő és aratandó terület csaknem akkora, mint a béke időben és a gazdák nagyrésze a háborúban van.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület május hó 6-án tartotta Vásárhelyi József ig. elnök elnöklése alatt ötvenkettedik rendes közgyűlését. Ipolyi-Keller Iván ügyvezető titkár előadása alapján a közgyűlés tudomásul vette az igazgató-választmány az 1915-ik évi működéséről, valamint a számvizsgáló bizottság az 1915. évi számadásokról szóló jelentését és az 1916. évi költségeloirányzatot 25.700 korona végösszeggel jóváhagyta. Az elhalálozás folytán üresedésbe jött négy ig. választmányi helyre pedig Bohus Lajos báró és dr. Czárán János földbirtokosokat, továbbá Helm Ottót a főhercegi bérleti uradalmi főtisztet és Varga Zsigmond állami vinczeller iskolai igazgatót választotta meg.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület a legutóbb tartott igazgató-választmányi gyűlésén gróf Zselénski Róbert és Vásárhelyi József elnöklése alatt Ipolyi-Keller Iván ügyvezető titkár előadása alapján foglalkozott a földmívelésügyi miniszter átiratával és több közérdekű ügyvel. Ezek között az

idei termés forgalomba hozatalával, értékesítésével és azok legmagasabb árával. Gróf Zselénski Róbert hozzászólása után és javaslatára állást foglalt az egyesület a mellett, hogy a forgalombahozatalt illetőleg a mai rendszert nem tartja jónak. A meny nyiben azonban a kormány ezt továbbra is tenn tartaná, úgy kívánja, hogy legalább a közvetítési díjak szállíttassanak lejjebb. A gabona maximális árát illetőleg pedig azt tartaná méltányosnak, hogy miután az ázsio, mely az árképződésnek egyik legfontosabb tényezője, a háború kezdete óta 38%-kal emelkedett, ennek arányában állapítsák meg a gabonafélék maximális ára is.

A vetések állása Szatmármegyében. Nagykárolyból írják: Szatmármegye közgazdasági bizottsága most tartotta havi ülését. A bizottság főiratilag kéri a tengeri szabad vásárlásának engedélyezését, valamint a hiányzó zab- és árpakészleteknek a le nem foglalt tengeriből való pótlását. A gazdasági felügyelő jelentette, hogy az őszi és tavaszi vetések fejlődésére az idő nem volt kedvező. Egyes helyeken a rozsda is föllépett. Az őszi rozs gyöngye, ellenben a tavaszi vetések, árpa és zab, jól fejlődnek. A takarmánytermények minősége elsőrendű. Az állatállományban számottevő apadás nem mutatkozik, sőt egyes helyeken az állomány nagyobb, mint a háború előtt volt.

Csik vármegye közgazdasági bizottsága Gyolokay Sándor főispán elnöklésével tartotta meg május havi rendes ülését. De Place József gazdasági felügyelő jelentette, hogy az őszi búzából és rozsból jó termésre van kilátás. A férfimunkaerőben való nagy hiány ellenére is a szántást, vetést a nők serényen folytatják, úgy hogy bevetetlen terület nem marad. A tavaszi munkák befejezés előtt állanak.

A kukoriczavásárlás kiterjesztése. A földmívelésügyi miniszter a minap rendeletet adott ki, melylyel a tengeri és egyes más termények forgalombahozatala tárgyában kiadott rendeletek kiegészítéséről szóló 773/1916 M. E. sz. rendelet 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján a 19.000/1916 eln. számú rendelet 1. §-ának hatályát Arad, Csanád, Temes vármegyék és Arad, Temesvár, Versecz sz. kir. városok területére kiterjeszti.

A burgonya legmagasabb ára. A kormány a burgonya legmagasabb árára vonatkozó rendeletet adott ki, mely szerint a régebben kiadott A 3573/1915 M. E. számú rendelet 1. §-ában megállapított legmagasabb ár az 1915. évi termésből származó burgonya tekintetében 1916. évi május hó 31. napján tul is érvényben marad. Ehhez képest az 1915. évi termésből származó étkézési burgonyáért, nevezetesen a rózsza, hópehely, magnum bonum, kifli, továbbá a sárgahéjú és husu burgonyáért követelhető legmagasabb ár métermázsánként tizenegy korona, a minden más burgonyáért követelhető legmagasabb ár pedig métermázsánként kilenc korona.

Az új termés forgalombahozatala és ára. Szombathelyről írják: A Vasvármegyei Gazdasági Egyesület Végh Endre elnöklésével megtartott legutóbbi választmányi ülésén tárgyalta az OMGE átiratát. Hosszas vita után a következő határozatot hozta a választmány. A vasvármegyei gazdák nem kívánják a gabona árának növelését abban az esetben, ha a mezőgazdasági gépek és a gazdaságokban szükséges egyéb cikkek árát maximálják. A requirálást olyan módon óhajtja a választmány, hogy hagyják meg a gazdák terméséből a gazda és családtagjainak részére szükséges gabonát, továbbá a vetőmagot, valamint az állatállomány eltartásához szükséges takarmány mennyiséget. A mi pedig a requirálendő gabonát illeti, a választmány szerint elsősorban a vármegye közellátását kellene ebből biztosítani, míg a felesleggel rendelkezés az állam, még pedig az ausztriai kivitel kontingentálásával. Szükségessé tartaná az egyesület azt is, hogy az új kampányban a gabona és liszt árának megállapítása arányosan történjék, mert ma aránytalanul drágább a liszt, mint a gabona.

Előadás a rokkantkérdésről. Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai hétfőn délután Gaul Károly kir. tanácsos elnöklése alatt ülést tartott, a melynek tárgya a rokkantkérdés volt. Az ülésnek két előadója volt. Az egyik Ka-

tona Béla kiváló közgazdasági író, a ki a háború megindulása óta alaposan foglalkozik a rokkantkérdéssel és a másik Ráth Kálmán államvasuti mérnök. A rendkívül nagy számban megjelent közönséget Gaul Károly üdvözölte.

Katona Béla abból a megállapításból indul ki, hogy a társadalmi béke előfeltétele a munkához való jog gyakorlati érvényesítése munkakalkalmak megteremtése által és pedig oly módon, hogy a különböző kereseti osztályok viszonyaihoz mért megélhetése biztosítva legyen. A rokkantügy rendezése érdekében oly gyökeres reformokat kell keresztülvinni gazdasági életünkben, a melyek a rokkantaknak a munkához való jogát gyakorlatban érvényesíteni engedi. Irányadó elv a rokkantügy rendezésénél, hogy a rokkantellátás állami feladat, a mely két részből áll és pedig a rokkant csökkent keresetének változatlan összegben megszabott járadékkal való pótlásában és a munkakalkalmakról való gondoskodás, illetve a rokkantak elhelyezésében. A munkaközvetítés jelentőségének igazolására utal arra, hogy az országnak számos olyan vidéke van, a hol munkakalkalom bőségesen kínálkozik. Igen fontos feladatnak tartja a munkafeltételek kérdésének tisztázását. A kérdés döntő jelentőségét abban látja, hogy a rokkantak gazdasági és szociális öntudatát minden eszközzel fejleszteni kell.

Ráth Kálmán a rokkantak munkaképességét vizsgálta oly szempontból, hogy a rokkantság különböző mérvéi szerint mily iparismunka folytatható. Hangsúlyozta az előadó a rokkantaknak mielőbbi foglalkoztatását; a jelenlegi időpontot a legalkalmasabbnak tartja azért, mivel a jelenlegi munkahiány miatt a rokkantakat szívesen oktatják és foglalkoztatják és használhatóságuk most sokkal inkább kidomborodhatik, mint a háború vége után, a mely időpontban azután a kioktatott és begyakorolt rokkant munkások a versenyt az ép munkásokkal már bátran felvehetik.

Nők a mezőgazdasági üzemek irodáiban. Ismét egy új terület nyílt meg a munkára kész és képesített női munkaerők részére. A közel két esztendő óta dúló világháború a férfimunkaerők számát minden vonalon rendkívül megapaszította, így egybek között a mezőgazdasági üzemekben és a gazdaságok irodáiban is erősen érzik a képzett, szakavatott munkaerők hiányát. Mithogy valószínű, hogy a háború után is hiány lesz ily munkaerőkben, Németországban most gyakorlati tanfolyamot nyitottak nők részére, a melyeken a hallgatókat a mezőgazdasági üzemek irodáiban és általában a gazdaságokban szükséges ismeretekre és tudnivalókra oktatják ki. Kétféle tantolyamokat állítottak föl, az egyiket azok részére, a kik előképzettség hiján vannak és eddigdel nem voltak kereső pályán, a másikat pedig azoknak, a kiknek már van kereskedelmi szakképzettségük és esetleg valamely üzemben már alkalmazásban állottak. A tantolyamok aránylag rövid ideig tartanak és befejezésük után a hallgatókat a mezőgazdasági kamarák útján állásához is juttatják. A mindenképpen helyes berendezés méltó arra, hogy követésre találjon nálunk

Papirspárga,

Papir-kéveketőfonal (vörösvegű kézi),

Papir-kéveketőfonal (gépekhez),

Szőlőkötöző-papirspárga

Papir-zsákzsineg,

legelsőrangú gyártmány, rendkívül olcsó. **Óriási megtakarítás. Kender és manilla helyett** ma mindenki ezt használja. Födözze idejekorán szükségletét, mielőtt még újból emelkednének az árak.

Zárai Samu

Budapest, VI., Podmaniczky utca 17. szám.

Telefon 80-58. Sürgönyezim: Hiram, Budapest.

GRAEPEL HUGÓ BETÉTI TÁRSASÁG

malomépítéset, gép- és rostalemezgyár,

Budapest, X., Szilávy-utca 22.

Ajánlja kitűnően bevált szabadalmazott lemezűre: rostait

bármely rendszerű cséplőgéphez a meglévő fakterbe illeszthető. Tartósabb minden más tőrekrostanál. Magvesztéséget kizár. A finompolyva tisztább. A rosta nem dugul el. Az egész gép teljesítményét lényegesen fokozza. Magyarországon, Ausztriában, Németországban és Romániában 100.000 darabnál több kifogástalan használatban.

Kivánatra leírás, ajánlat, minta, valamint malom- és gazdasági árjegyzék ingyen és bérmentve.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**

is, a hol a különféle kereskedelmi »szakantofolyamok« már szinte tultengenek. De ajánlatos a példa követése azért is, hogy a háboruban hősi halált gazdálkodók özvegyei és árvái tisztességes kenyérkeresethez jussanak.

Olvasóink figyelmét felhívjuk Novák I. M. (Budapest, IX., Bakács-tér 9.) „Vinczellér“-por című hirdetésére.

A Haditermény Részvénytársaság működéséről Erdélyből már a második súlyos bírálat hangzott el. Az elsőt a Torda-Aranyosvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya mondta abból az alkalomból, hogy az egyesület tagjaitól beszédet-tek január 15-én a tengeri vetőmag árat hivatalos uton. Fizettek a gazdák 100 kg.-ként 40 koronát, a mikor a tengerit eladó gazda csak 31 koronát kapott és a megvendelt tengerinek kb. 70%-a a vetés idejének lejártá után nem érkezett még meg. A Haditermény elveszi előre a pénzt, de nem szavatol sem a minőségért, sem a tisztaságért, sem a szállítási idejéért. Nem ad a szállításhoz zsákot, ha a gazda magtárából utal ki, nem fizeti a vasúti fuvarát és kap 31 korona érték után 9 korona jutalékot előre fizetve! A másik bírálatot nem gazdasági társadalmi szervezet mondta, az a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara május 5-iki közgyűlésén hangzott el, mely szerint 10 vagon romániai lisztet csak 1000 korona jutalék előzetes befizetése ellenében engedett át a Brassói állomásnál Kolozsvár városának a köztgyásztás kárára. A H. T.-nek a folyó évi termés értékesítésével való megbízását a fenti két testület közül egyik sem helyesli, a minnek illetékes helyen kifejezést is adtak.

Mütrágyahiány. Nemcsak nálunk, de Németországban is nagy bajokat okoz a mütrágya tejjes hiánya. Németország úgy segített magán valamenynyire, mert az elfoglalt francia területeken található alacsony foszfortartalmú citrát, oldható foszfátokat hozza korlátozott mennyiségben forgalomba, nálunk azonban még ilyen mennyiség sem kínálkozott ezideig, dacára annak, hogy mütrágyagyáraink a legszorgalmasabban kutatnak hazai foszfátok után, sajnos, eddig eredménytelenül. Ennek dacára van némi remény arra, hogy egyik-másik nagyobb barlangban találnak már kiaknázzható foszfátokat, a melyekből azután a jövő tavaszi mütrágyaszükséglet legalább részben fedezhető volna. Most még azonban csak a csontokból készülő igen csekély mennyiségű szuperfoszfát nyerhet majd alkalmazást.

A fiatalság bevonása a cséplési és aratási munkálatokhoz. A honvédelemügyi minisztérium minap leiratot küldött a vidéki hatóságoknak bizonyos rendszabályok megállapítása céljából, a melyek lehetővé tennék, hogy a jól kifejezett 14—17 éves fiúk munkaerejét a cséplési és aratási munkálatok során felhasználhassuk. A hatóságoknak meghagyta a miniszter, hogy a számításba jöhető munkaerőről rövid időn belül jelentést tegyenek neki.

Mezőgazdánk benzin- és ásványi kenőolajszükségletének biztosítása. A kisebb motortulajdonosok benzinbeszerzésének megkönnyítése végett intézkedés történt, hogy a hazai ásványolajfinomító-gyárak és adómentes benzinraktárak esetéről-esetre a minisztérium engedélye nélkül is legfeljebb 2 (kettő) hordó mennyiségben benzint kiadhassanak. A beszerzést megkönnyíti a pénzügyminiszternek azon rendelkezése, hogy adómentes benzint a gazda bármely finomítótól beszerezhet, ha adómentes benzin beszerzésére vonatkozó pénzügyigazgatási engedélyt az ásványolajfinomítónál felmutatja. A gépkenőolajok beszerzésének megkönnyítése végett az összes nagyobb gépolajkereskedők, valamint az ásványolajfinomítók engedélyt nyertek, hogy ásványi kenőolajokat kisebb mennyiségben beszerzési engedéllyel nem bíró mezőgazdáknak is kiadhassanak. Ily módon a kisebb cégek esetéről-esetre hengerolajat legfeljebb 15 kg.-nyi, gépkenőolajat pedig legfeljebb 1—2 hordó mennyiségben adhatnak ki gazdasági üzemek részére engedély nélkül. Nagyobb mennyiségek beszerzése iránt a kérvényeket a földmívelésügyi minisztérium XII. főosztályához kell intézni.

Gépkezelői tanfolyam rokkantaknak. A budapesti m. kir. állami felsőiparisiskolában (VIII. ker., Népszínház-utca 8. sz.) kellő számú jelentkezés esetén rokkant katonák számára f. hó 8-án nyolcz hétre terjedő lokomobil- és cséplőgépkezelői tanfolyam kezdődik, a melyen más jelentkezők is részt vehetnek. Beiratás az intézet irodájában hétköznap délután 5—7-ig. Elkészt jelentkezők legfeljebb f. hó 12-ig vehetők fel.

Egyöntetű bortörvény Ausztriával. A magyar borkereskedelemre évek óta gyakran felpanaszolt nagy hátrányok származtak abból

a körülményből, hogy a Magyarországon és Ausztriában érvényes bortörvény közt igen lényeges ellentétek vannak, még pedig a magyar borkereskedők helyzetének a rovására. A magyar kereskedelmi Csarnok borkereskedelmi szakosztálya most elhatározta, hogy felkéri a kormányt, gondoskodjék a monarkia két államában egyöntetű bortörvény létesítéséről és ennek előfeltételeit már most, a kiegyezési tárgyalások során, biztosítsa.

Requirálják a rézkilincseket is. Az országszerinte folyó fémrequirálás mindenütt kedvező eredménnyel jár, mindazonáltal szükség van arra, hogy a közönség tulajdonában lévő ama réztárgyak is a katonaság rendelkezésére bocsáttassanak, a melyek eddig mentesítve voltak a beszolgáltatás kötelezettsége alól. A hadvezetőség ezért azt tervezi, hogy legközelebb felhívással fordul a közönséghez és kéri fogja a tulajdonában lévő rézkilincsek átengedését. Mielőtt azonban a kivitelnek sorát ejténék, gondoskodni fognak vasból és egyéb anyagból való kilincsek előállításáról, hogy az átengedett anyagokért nyomban megfelelő nagyságu és minőségű kilincseket lehessen felajánlani. A hadvezetőség már elkészítette ezeket a minta-darabokat, a melyekkel egyes katonai épületeket a napokban felszereltek. Katonai szakértők közegek fogják az új kilincsek minőségét és típusát felülvizsgálni és mihelyt a jelentés elkészül, gondoskodás történik a kiválasztott minőségek tömeges előállításáról és ezzel kapcsolatosan a rézkilincsek requirálásáról is.

Kutatás réz után. Csikszederáról írják: A zalatnai bányahivatal Csikmegyében igen nagy kiterjedésű területen réz után kutat. Balanbányán komoly kísérletek voltak, de közbejött a háború és a munkákat abbahagyták. Most egy német bank által alapított társaság tovább folytatja a kutatásokat s kilátás van arra, hogy nagy rézbányát fognak üzembehelyezni.

Új nyersanyag a textiliparnak. Az ellenségnek azzal a törekvésével szemben, hogy a középponti hatalmakat meg akarja fosztani a textilipar nyersanyagaitól is, Nagy Ernő gyógyszerész ur Bihar-Pocsajból igen érdekes levelet ír hozzánk, a melyben a japán komló nevű futónövény rostos száraitra hívja fel a figyelmet. Ez a növény oly buja, hogy egyetlen magból három emberre való lugast futtat be s 10 m.-es indái buján és gyorsan fejlődnek ki. A növény kétlaki, szereti a kissé nedves talajt és legjobb őszszel vetni. A növény Vészto környékén elvadultan tenyészik és rostja oly szívós, hogy áttelelt indáit is csak erős ollóval lehet elmeszteni. A levélhez mellékelt indák a tenyér közt sodorva elveszítik fás részüket és kitűnő rostanyag marad vissza, a mi alkalmas mindennemű szövésre és fonásra. Nagy Ernő ur arra kér bennünket, hogy hívjuk föl erre a növényre az illetékesek figyelmét. Ennek szivesen eleget téve, közöljük még, hogy Nagy ur minden fölvilágosítást szivesen ad a hozzá forduló érdeklődőknek. (Bp. H. után)

Helyreigazítás. Mult lapszámunkban a kisebb szakközlemények rovatában közölt »A szén keletkezése« című cikk forrásának megnevezése, Bányászati és Kohászati Lapok, tévedésből kimaradt, mit ezennel pótolunk. (Szerk.)

Vadszölővenyige vásárlása. A cs. és kir. hadügyminisztérium közhírré téteti, hogy teljesen száraz, az 1915. évből való olyan vadszölővenyigét vásárol, a mely lugasra és hasonló célra alkalmas. A szállítás állomásán véve át, q-ért 6 K-át fizetnek. Az ajánlatokat a következő címre kell küldeni: K. u. k. Kriegsministerium 13. Abt. T. u. L. G. III. Wien, Vordere Zollamtsstrasse 3.

A szesztermelés csökkenése. Április folyamán a hivatalos adatok szerint 72.882 hektoliter szeszt termeltek a magyar korona országaiiban, vagyis 4119 hl.-rel kevesebbet, mint tavaly. A raktárakból elszállított szesz mennyiség (44.682 hl.), 40.917 hl.-rel kevesebb volt, mint tavaly. Adómentesen több szeszt engedtek az idén fölhasználni, mint tavaly.

A »Vasárnapi Ujság« május 14-iki száma különös érdekességű képeket közöl az olasz harcztérről, a megszállott Albániából, egy igen szép sorozat pedig az irországi forradalom nevezetes helyeit mutatja be. Szépirodalmi olvasmányok: Zsoldos László és Walter Bloem regénye, Szöllösi Zsigmond tárczája és Jákó János cikke Goltz basáról. Egyéb közlemények: a husvét hétfői felhőszakadásról s a rendes heti rovatok: a háború napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halalozás stb. A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre öt korona, »Világkrónika«-val együtt hat korona. Megrendelhető a »Vasárnapi Ujság« kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.). Ugvanitt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

P zsinetek,
A kötelek
P minden célra
I kévekötők,
R

istrángok, hevederek,

legjobb minőségben,

dús választékban raktáron.

Pusztafi Zsigmond,

Budapest, V., Országház-tér 4. sz.

TELEFON 31-43.

NYILTTÉR.

F. rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

**VÉDJÜK MEG
A MAI ÉRTÉKES
ÁLLATÁLLOMÁNYT!**

**A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha mindjárt születésük
után beoltatjuk azokat**

**BORJUTÜDŐLOB ÉS
BORJUVÉRHAS ELLEN.**

Mert: ezek a ragályosírak a legveszedelmesebbek az ujszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérumozással **HATÉKONYAN** védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben

**Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.**

☛ Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Felölös főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

S Z E S Z

A szeszüzletben e héten is sivar volt a helyzet, mert szeszt a legkisebb tételekben is nehezen lehet csak kapni és így nagyobb üzlet e héten sem létesült.

A román szesz kivétel e héten is igen élénk volt, azonban az üzletek nagyrészt még nem konyolították le. A kormány t. hó 18-án 1645. M. E. sz. a. rendeletet bocsátott ki melyszerint a vámkülföldről behozott szesz folyadékokat a belföldön csak a Haditerm. Részv.-Társ. vagy annak megbízottja által hozhatók forgalomba. Ez mindenestre nagy hatással lesz a román behozatalra is, mert ma a román szesz 8—8 50 K kerül (vám és adókkal együtt) tehát 4—4 50 K drágább, mint nálunk megállapított ár.

Maximális árak nagyban:

	régi ár	új ár
Kontingens nyersszesz adók nélkül	150—	130—
finomított szesz	—	—
adó- és adópótlék nélkül	—	140—
Finomított szesz adózva	—	360—370
Denaturált szesz	—	135—

Jelentés a budapesti takarmányvásárról

1916. évi május hó 19-ik napján.

Hozatalok és árak.

I. Szálas takarmányok.	Fölhozatal	mm.-kint fillérekben	Árak
1. Réti széna I. rendű, ó	20 szekér	2000—2600	
2. " " II. " " " " " "	60 " "	1300—1900	
3. " " I. r. új (csak jun. jul.-ban)	— " "	— " "	
4. " " II. " " " " " "	— " "	— " "	
5. Sárjuszéna	— " "	— " "	
6. Múharszéna	30 " "	2000—2800	
7. Luczernaszéna	45 " "	1600—2400	
8. Lóhereszéna	30 " "	1800—2600	
9. Kőösszéna	— " "	— " "	
10. Zabos búkköny széna	— " "	— " "	
11. Takarmányszalma (árpa)	— " "	— " "	
12. Tengeriszár	— " "	— " "	
Összesen szálas takarmány:	185 szekér		
átlag á 1300 kg. Összes súly: 240,500 kilogramm.			
II. Szalma s alomfélék.			
13. Alomszalma	30 szekér	800—1200	
14. Zsuppszalma	5 " "	1800—1600	
15. Szalmaszeleska	— " "	— " "	
16. Rétiszéna III. rendű, csomagolásra	20 " "	900—1200	
Összesen szalma félék:	55 szekér		
átlag á 1200 kg. Összes súly 66,000 kilogramm.			
A vásár forgalma.			
Legtöbb széna érkezett honnan? Alsónémedi, Ócsa és Laczháza.			
Legtöbb szalma érkezett honnan? Üllő, Bugyi és Kóka.			

A m. kir. Ampelologiai Intézet által ajánlott

Perocid

szavatolt 35—38% á K 180—

Prima Mayunga Raffia	.. . . .	K 800.—
Kénlap csomagonként	.. . . .	K 2.64
Hadifogoly munkások részére		
Prima China tea kilója	.. . . .	K 18.—
Kávé őrölt vegyített kilója	.. . . .	K 3.60

azonnal szállítva:

SCHWARZ és TAUBER nagykereskedők
NAGYKANIZSA.

Köszenet

budapesti telepünkről **eredeti waggonokban barmikor azonnal szállítunk** és pedig:

Prima-prima porosz darabos köszenet	5.40 K
Prima Emanuelsegen-bányai porosz darabos köszenet	5.20 „
Elsőrendű tatai darabos vagy koczka szenet	4.20 „
Elsőrendű tatai tojás brikett-szenet	4.60 „
Elsőrendű tatai rostált akna-szenet	3.20 „
Legjobb minőségű porosz szivógázmotor kokszt , dió nagyságban	6.— „
Budapesti légszesz-kokszt	5.— „
Elsőrendű szivógázmotor Antracitot , nagy dió nagys.	11.50 „
Elsőrendű szivógázmotor Antracitot , kis dió nagys.	9.50 „
Száraz, darabos bükkfaszenet	22.— „
Kétszer mosott ostrau Ignác aknai kovácsszenet	4.70 „
100 kg.-ként, ab waggon Budapest. Fizetendő waggononként 200 korona előleg, hátralék utánvétellel.	

Általános Szénkereskedelmi Vállalat,
BUDAPEST, X. ker., (Kőbányahizaló) Telefon 67—33.
Sürgőnyczim: „Szenval Budapest“.

Köszenet

direkt a bányából, azonnali rendelésnél ajánlunk (szállítás hosszabb időt vesz igénybe).

Prima-prima porosz köszenet , darabos, koczka vagy dió	3.74 K
Prima Emanuelsegen bányai porosz köszenet , darabos vagy koczka	3.50 „
Elsőrendű karvini darabos köszet	3.35 „
Elsőrendű karvin-hoheneggeri bányakocsz szalonfűtéshez	3.80 „
Legfinomabb porosz diónagyságu bányakocsz szalonfűtéshez, szagmentes	4.— „
Elsőrendű tescheni légszesz-kocsz	3.60 „
Kétszer mosott ostrau Ignácaknai kovácsszén	3.— „
Legjobb minőségű nagy diónagyságu szivógázmotor Antracitot	6.25 „

100 kgr.-kint ab waggon bánya, előleg és utánvétellel. Tüzfát, épületfát, valamint deszkát bármely magyarországi vasutállomásra legjutányosabb árban szállítunk.

Általános Szénkereskedelmi Vállalat,
BUDAPEST, X. ker., (Kőbányahizaló) Telefon 67—33.
Sürgőnyczim: „Szenval Budapest“.

Gazdasági hivatalnok

könyvelési gyakorlattal és a sertéshizlalási üzem alapos ismeretével, fővárosi iparvállalatnál azonnali belépésre felvétetik, Eddigi működést részletesen feltüntető ajánlatok bizonyítványmásokkal felszerelve, referenciák és fizetési igények megjelölésével Palotai Árpád név alatt

BLOCKNER I. hirdető irodájába, Budapest,
Simmelweis-utca intézendők.

21 darab fehér,
5 darab tarka

4 éves befogni való
tinó eladó. Érdeklődőknek felvilágosítást ad:

Pap, gazdaság,
Alsóelemér
(Torontál megye.)

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Irta: **ORDÓDY LAJOS.**

Ajánlott küldéssel
3 K 45 fillér.

Ára 3 korona.

Utánvétellel küldve
3 K 65 fillér.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt, a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „GAZDASÁGI LAPOK“
kiadóhivatalában Budapest, VIII., József-utca 15.

A galántai ekeversenyen

is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbízhatóbb és

a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást ugy ezen **kettősrendszerű** gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű **világhírű** gőzcséplőkről, gőzautókról, gőztűhengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképviselő

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

Répaszállító- waggonetteket

760 mm. nyomtávban kb. 2 m³ és kb. 3¹/₄ m³
ürtartalommal az idei répacampagnera

bérbe ajánl

ROESSEMANN ÉS KÜHNEMANN

Budapest, VI. ker., Váci-ut 113-115. szám.

Rézgálicz helyett a törvényesen védezt s évek óta álta- lánosán használt valódi GALICZIT

csak a védjegy-
tulajdonosnál: **Enessey Zoltánnál**

BUDAPEST, BAROSS-UTCZA 120. rendelhető meg.

100 liter vízhez elegendő 1.50 Kor. ára.

Egy kilogramm elegendő 400
liter vízhez ára 6.— Korona.

Egy póstacsomag 5 kilogramm netto
28.— Korona

Óvakodjunk utánzatoktól!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Minden

ragályos betegségnél fontos szerepet játszik a fertőtlenítés, mert vele emberi számítás szerint a betegség terjedését meg lehet akadályozni. Ezért kötelessége a gondos családapának, hogy otthonában fertőtlenítő szert (pl. egy üveg lysoformot) tartson készletben. De nem elég, hogy az

ember

megvegye a lysoformot, érdeklődni is kell annak használati módja iránt, el kell olvasni alaposan a minden üveghez mellékelt használati utasítást és ki kell próbálnia lysoformot a háztartásban, meg kell győződni annak hasznáról. Akiesak megvásárolja az üveg

lysoformot

és aztán addig vár, míg egyik családtag ragályos betegséget kap, az csak felesleges módon terhelte magát. Most mindenféle ragályos betegség lappang, pl. himlő, kanyaró, vörheny, tifusz, kolera, vérhas stb., tehát ilyenkor

használ

igazán a fertőtlenítés. Tanuljunk meg mindnyájan fertőtleníteni, miként az az „Egészség és Fertőtlenítés“ című könyvben érdekesen meg van írva. Aki e könyvet ingyen és bérmentve óhajtja, az kérje rögtön

Uj árak május 1-től:

Lysoform 100 gr. üveg	K	1.25
„ 250 „ „	„	2.50
„ 500 „ „	„	4.—
„ 1000 „ „	„	7.—
Lysoform pipere szappan	„	2.—
Fodormenta lysoform szájviz	„	2.—

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyáratól Uipesten.

HIRMANN FERENCZ FÉMÖNTÖDE ÉS RÉZÁRUGYÁRA

Budapest, VII. ker., Csányi-utca 7-9. szám.

Sürgőnyczim: Hirmann. • ♦ • Telefon szám: 29-03.

Készít és raktárról azonnal szállít:
„VERMOREL“ és „CAMÉLIA“ permetezőket és per-
metezőrészeket legjobb kivitelben, borászati és
pinczefelszerelési cikkekkel, bor- és sörszivaty-
tyukat, kénevezőket és kénporfúvókat. • • • •

Erő-papirspárga minden célra, továbbá impreg-
nált vizmentes spárga

Kévekötfonalak, zsákzsineg

spárga drótbetéttel 5 kilogrammos
próbaüldemények.

BRUCKNER SÁNDOR BUDAPEST, VI., SZIV-UTCZA 66 SZ.

TELEFON 97-22.

TELEFON 97-22.

Nedves gabonát is csakis sza-
badalmazott **dobkosárbetétléczeim**

alkalmazásánál lehet

tökéletesen kicsépelni.

Czim: Kemény Manó műszaki üzlet,

Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. szám.

MIKROSOL

SZAGTALAN
LEGJOBB SZER

FALFERTŐTLENÍTÉSRE
PENÉSZ-ÉS
NYÁLKAGOMBA ELLEN

Egyedüli gyártói
LOTZ EDE ÉS TÁRSA
BUDAPEST VII. ÖRNAGY U. 4.

Nagyobb küldemény **spanyolréz** ismét érkezett!

Rézgálicznál sokkal jobb a spanyolréz.

Legjobb szőlőpermetező szer az összes betegségek ellen. Egy kocskát darálva elegendő 100 liter vízhez K 1.65. Egy póstacsomag 20 hektó vízhez 31 korona. — Első permetezésnél igen jónak bizonyult. — Nagyszámu elismerő levelekkel szolgálunk.

Reinoha Béla, Budapest, VII., Aréna-ut 11. és 11/a. szám.

Eredeti **STOCK** **MOTOREKE**

50–60 lóerős típus

Ekevezetőtanfolyam május 22-én kezdődik.

**Eddig kb. 1400 gép van üzemben.
Hazánkban 130 STOCK EKE dolgozik.**

Néhány referencia :

Diószegi gazdasági cukor és szeszgyár	5 drb.
Magyar Cukoriparr.-t. Szerencs és Botfalu	5 „
Braun Sándor Heves	4 „
Bereg megye alispáni hivatala Beregszász	2 „
Iovag Wiener-Welten, Béke és Csütörtök	2 „
Halmi Deutsch Sándorné örökösei, Felsőireg	2 „
Bischitz János, Majsamiklósvár	2 „
dr. Gross Imre és Jenő Üszögh-Tiszalucz	3 „
Ring Lipót és Samu, Kaposvár	2 „
Zirczi apátság, Zircz	2 „
Abauj-Torna vm. törvényhatósága, Kassa	2 „
Papp Szász Lajos, Kunszentmárton	2 „
Gróf Károlyi Gyula, Nagykároly és Mácsa	2 „
Dr. Braun Adolf, Nagyláng	2 „

stb. stb.

≡ 7 éves referenciák tartósságra. ≡

**Allandó nagy raktár BUDAPESTEN tartalék-
alkatrészekből és saját javítóműhely. ≡≡≡**

Óvakodjunk utánzatoktól!

Vezérképviselőt:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája,

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45. I. em.

Telefon interurbán: 76—94.

Sürgönczim: „Diplings.“

GYAPJU- ZSÁKOK

kölcsönponyvák

legolcsóbban

Telefon: 104-10, 35-92, 80-82. ■ ■ ■

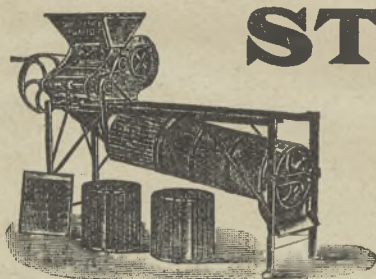
NAGEL ADOLF

BUDAPEST,

Központi iroda:

V., Arany János-u. 10.

Gyár: V., Balaton-u. 18.

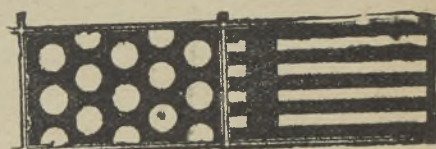

STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44-46. sz.

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta LEMEZROSTA gőzcseplőgépek számára.

59161/916. sz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallás- és tanulmányi alapok Temes vármegyében fekvő következő 9 mezőgazdaság birtoka, u. m.

1. A magyar vallás- és tanulmányi alap, Magyarmedves, Temesujlak és Temesujnép községek határában fekvő 1159 $\frac{233}{1600}$ k. hold.

2. A magyar tanulmányi alap Gilád község határában fekvő Gilád I. 522 $\frac{1513}{1600}$ k. hold.

3. A magyar vallás alap Temescserna község határában fekvő 1129 $\frac{998}{1600}$ k. hold.

4. A magyar tanulmányi alap Temesliget község határában fekvő vizespusztai 363 $\frac{1180}{1600}$ k. hold.

5. A magyar vallás alap Temesujlak község határában fekvő 404 $\frac{1311}{1600}$ k. hold.

6. A magyar vallás alap Hattyas, Rakovicza és Drágonyfalva községek határában fekvő 1316 $\frac{986}{1600}$ k. hold.

7. A magyar vallás alap Hattyas község határában fekvő 684 $\frac{393}{1600}$ k. hold.

8. A magyar vallás alap Temesfalva község határában fekvő 640 $\frac{68}{1600}$ k. hold.

9. A magyar vallás alap Széphely község határában fekvő Mira II. 551 $\frac{729}{1600}$ k. hold kiterjedésű mezőgazdasági birtoka haszonbérleti és versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt feltételek mellett 1916. évi október hó 1-től 1928. évi szeptember hó 30-áig terjedő 12 évre a nevezett miniszterium (IX.) közalapítványi ügyosztályában (V., Báthory-u. 12. sz.) 1916. évi június hó 14-ik napján délelőtti 12 órakor tartandó zárt ajánlatú versenytárgyaláson haszonbérbe fog adatni.

A zárt ajánlatok nyilvános felbontásánál az érdeklődők jelen lehetnek.

A szabályszerűen 1 koronás bélyeggel felbélyegzendő, lepecsételt és birtokonként külön-külön tett írásbeli ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójánál legkésőbb a versenytárgyalási napon délelőtt 11 óráig nyújtandók be.

A borítékra irandó: „Ajánlat a . . . . . birtok haszonbérletére“.

Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egész birtokra felajánlandó évi haszonbér számokkal és betűkkel irandó ki.

Az ajánlatok biztosítására bánatpénzül a következő összegek akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapírosban, vagy a pesti hazai első takarékpénztár letétkönyvecskéjében, a versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt módon bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Letétbe helyezendő: az 1, 3. és 6. alatti birtokokra egyenként 8000 korona, a 7. sz. alatti birtokra 6000 korona, a 2, 8. és 9. alatti birtokokra egyenként 5000 korona, a 4. és 5. alatti birtokokra egyenként 4000 korona.

Elkészve érkezett, vagy kellőleg ki nem állított, fel nem szerelt ajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak.

Oly egyének, a kik a közalapokkal szemben hátralékos tartozásban vannak, vagy bármi címen perben, avagy esőd alatt állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójánál, a buziásfürdői közalapítványi felügyelőségénél és a csáki közalapítványi ispánságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A netán szükséges felvilágosítások utóbb nevezett két hivatalnál és a közalapítványi (IX.) ügyosztályban megszerezhetők.

A feltételek ajánlati mintákkal ellátott példányát 5 korona befizetése ellenében a segédhivatali főigazgató, vagy pedig a fenti két vidéki hivatal az érdeklődőknek kiszolgáltatja.

Kelt Budapesten, 1916 május havában.

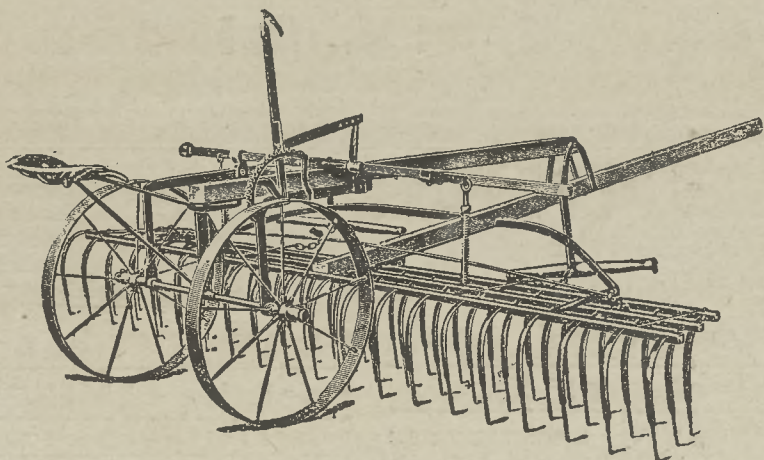
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium.

Azonnal szállítható

Kapálóeszközök:

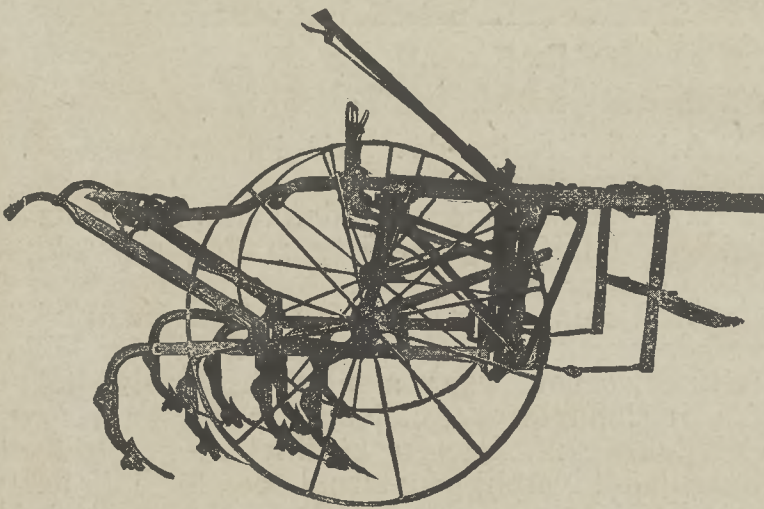
„DEYL“ speciális répakapáink

mindenütt beváltak és szapora, tökéletes munkateljesítményükkel a répatermelés eredményes keresztülvitelét tették lehetővé.

„Weeder“ amerikai gyomirtóink

tengeri- és gabonatóblák eső után megcserepedett kérgét kitűnően porhanyítják, a gyomnövények csiráit kiirtják s a hajszalcsövesség megbontásával és ezáltal a talajnedvesség felszívargásának előmozdításával a csirák és zsege növényzet erőteljes kifejlődését elősegítik. E nagyszerű eszköz alkalmazása különösen agyagos összetételű táblák hozamának lényeges emeléséhez vezetett.

„Avery“ speciális tengerikapáink.

Ezen »Avery Universal Cultivator« név alatt ismeretes eszköz igen tökéletes kétszárnyu kapológép, mely az egyenetlenül vetett tengerisorokat is kártétel nélkül megmunkálja és oly szapora, kifogástalan munkát végez, hogy nagyobb kukoriczatermő gazdaságoknak ezen nagy teljesítményű eszköz nélkül a tengeri megkapálását sem idejében, sem pedig annyiszor végeztetni nem állna módjukban.

Nyomatékosan felhívjuk t. vevőink figyelmét

azon körülményre, miszerint az óriási nyersanyaghiány és gyáraink lényegesen csökkent gyártási képességénél fogva csak még igen korlátolt készletek felett rendelkezünk, miért is saját érdekükben cselekszenek, ha szükségletüket már most idejében beszerzik, mert a nagy számban beérkező rendelvényeket ezidő szerint is már csak fokozatosan áll módunkban lebonyolítani.

Ábrás leírást kívánatra küld és felvilágosítással szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi Vezérképviselő: **SZŰCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.

Távbeszélő: 28—02, 102—05.

Sürgőnyczim: „Kultur“ Bpest.